

Eivind Magnus Færøy Krag og Raymond Sauvage

Arkeologiske undersøkelser av to gravrøyser,
Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy
kommune, Nord-Trøndelag

NTNU Vitenskapsmuseet
arkeologisk rapport 2018-23

Eivind Magnus Færøy Krag og Raymond Sauvage

**Arkeologisk undersøkelse av to gravrøyser ved
Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy
kommune, Trøndelag**

NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2014. Serien er ikke periodisk, og antall nummer varierer per år. Rapportserien benyttes ved endelig rapportering fra prosjekter eller utredninger, der det også forutsettes en mer grundig faglig bearbeidelse.

Tidligere utgivelser: <http://www.ntnu.no/vitenskapsmuseet/publikasjoner>

Krag, E.M.F. og Sauvage, R. 2018: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2018:23. Arkeologisk utgravning av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag.

Trondheim, desember 2018

Utgiver

NTNU Vitenskapsmuseet
Institutt for arkeologi og kulturhistorie
7491 Trondheim
Telefon: 73 59 21 16/73 59 21 45
e-post: postmottak@museum.ntnu.no

Ansvarlig signatur

Bernt Rundberget (instituttleder)

Kvalitetssikret av

Ellen Grav Ellingsen (serieredaktør)

Publiseringstype

Digitalt dokument (pdf)

Forsidefoto

Røys 201, Da_62334_008, Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet

ISBN 978-82-8322-163-3
ISSN 2387-3965

Sammendrag

Krag, E.M.F. og Sauvage, R. 2018: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2018:23. Arkeologisk undersøkelse av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag.

I forbindelse med bygging av ny tørrdogg på Purkholmen industriområde ble det utført arkeologiske undersøkelser av to gravrøyser i 2017. Røysene var del av et mindre gravfelt hvor de to øvrige røysene (R I og R III) hadde blitt undersøkt i 1999. Den ene inneholdt et funntomt gravkammer. Utenfor kammeret ble det funnet en mulig krampe av jern og tre skår av et spannformet leirkar. Funnet daterer anlegget til folkevandringstiden. Den andre røysa inneholdt restene av et gravanlegg som var betydelig redusert ved steinplukking i moderne tid. En mulig tolkning er at anlegget har utgjort to belter av stein som danner restene av en spiral eller sammenløpende konsentriske ringer, med usikker totaldiameter på ca. fem eller ca. åtte meter. I anlegget ble det funnet et fragmenter av en korsformet spenne og en pinsett i kobberlegering daterer anlegget til folkevandringstiden.

Nøkkelord: gravrøys – jernalder – folkevandringstid

Eivind Magnus Færøy Krag and Raymond Sauvage NTNU Vitenskapsmuseet, Institutt for arkeologi og kulturhistorie, NO-7491 Trondheim.

Summary

Krag, E.M.F. and Sauvage, R. 2018: NTNU Vitenskapsmuseet arkeologisk rapport 2018:23. Arkeologisk undersøkelse av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag.

An archaeological excavation of two burial cairns was carried out in connection with the construction of a new drydock at Purkholmen industrial area. The cairns were part of a small burial site, originally consisting of four cairns, of which two (RI and RIII) had been previously excavated in 1999. One of the cairns contained an empty burial chamber. An iron cramp and three pottery shards dating to the migration period were found outside of the chamber walls. The other cairn had been significantly reduced by stone picking in modern times. One possible interpretation of the construction is that it consisted of two bands of stone, which has formed the remains of a spiral or two coinciding concentric rings. The diameter is uncertain, but at least five meters, perhaps eight. Fragments of a cross-shaped fibula and a pair of tweezers date the construction to the migration period.

Key words: burial cairn – Iron Age – Migration period

Eivind Magnus Færøy Krag and Raymond Sauvage, NTNU University Museum, Institute of Archaeology and Cultural History, NO-7491 Trondheim.

Arkivreferanser

Arkeologisk utgravning av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag

Intrasisnr	2017_134
AskeladdenID	219336, 219337
Saksnummer (ePhorte)	2017/4413
Aksesjonsnummer	2017/134
Tilvekstnr	T27770, T27771
Fotonr	Da62334-62344

Fylke	Møre og Romsdal
Kommune	Nærøy
Gårdsnavn	Ottersøy
Gårdsnummer	2
Lokalitet	Purkholmen
Kulturminnetype	Gravminne
Datering	Jernalder

Innhold

Sammendrag.....	3
Summary.....	4
Arkivreferanser.....	5
1 Bakgrunn for undersøkelsen.....	8
1.1 Områdebeskrivelse.....	8
1.2 Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer.....	11
1.2.1 Tidligere utgravinger.....	11
1.2.2 Andre kulturminner i nærområdet.....	12
2 Undersøkelsens rammer.....	13
2.1 Tid, deltagere.....	13
2.2 Metode.....	13
2.3 Problemstillinger.....	14
2.4 Dokumentasjon.....	14
2.5 Formidling.....	15
3 Gjennomføring av utgravingsprosjektet.....	16
3.1 Beskrivelse av lokaliteten.....	16
3.2 Røys ID 201 (Askeladden ID 219336).....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2.1 Røyskonstruksjon og berg.....	17
3.2.2 Steinkjede.....	19
3.2.3 Kjerneøys.....	20
3.2.4 Kammer.....	21
3.3 Røys ID 242 (Askeladden ID 219337).....	24
3.3.1 Konstruksjon.....	27
3.3.2 Funn og datering.....	28
4 Funnmateriale.....	29
4.1 Funn Røys ID 201 (T27771).....	29
4.2 Funn Røys ID 242 (T27770).....	30
4.3 Naturvitenskaplige prøver og analyser.....	33
4.3.1 14C-datering Røys ID 242.....	33
4.3.2 14C-datering av brent bein fra «Røys I» (1999).....	33
5 Resultater.....	34
5.1 Røys ID 201 (Askeladden ID 219336).....	34
5.2 Røys ID 242 (Askeladden ID 219337).....	34
5.3 Samlet vurdering av gravfeltet.....	34
6 Litteratur.....	36
7 Vedlegg.....	37

Figurer og tabeller

Figur 1: Periodetabell	8
Figur 2. Lokaliseringskart.	9
Figur 3. Røys 242 (Askeladden ID 219337) ved prosjektstart.	10
Figur 4. Røys 201 (Askeladden ID 219336) etter trefelling.	10
Figur 5. Askeladden-lokaliteter i nærområdet.	12
Figur 6. Arbeidsbilder fra avtorving av Røys 242 (venstre) og rensing av Røys 201 (høyre).14	
Figur 7. Faktaboks.....	16
Figur 8. Gravfeltets røyser markert på ortomosaikk.	16
Figur 9. Røys 201 etter avtorving og rensing.	17
Figur 10. Ortomosaikk av Røys 201 etter avdekking.	18
Figur 11. DEM av Røys 201 etter avdekking.	18
Figur 12. Røys 201 etter avtorving og rensing.	19
Figur 13. Mulig steinkjede i Røys 201.....	20
Figur 14. Kjernerøysa (ID 329) i Røys 201.	21
Figur 15. Nederste lag av mindre stein fra kjernerøysa ligger igjen i kammeret.	22
Figur 16. Kammeret i Røys 201.....	23
Figur 17. Kammeret i Røys 201 sett mot SØ.	23
Figur 18. DEM av berget etter fjerning av Røys 201 og masser i av bergsprekkene.....	24
Figur 19. Ortomosaikk av Røys 242.	25
Figur 20. DEM av Røys 242 etter avdekking.	26
Figur 21. Røys 242 sett mot VSV.	26
Figur 22. DEM av berget under Røys 242,	27
Figur 23. Steiner i det indre steinbeltet i Røys 242, på toppen av berget.	28
Figur 24. Kartfesting av funn i Røys 201.....	29
Figur 25. Keramikkskår T27771:1. Innside (til venstre) og utside (til høyre).....	30
Figur 26. Krampe T27771:2.....	30
Figur 27. Kartfesting av funn i Røys 242.....	31
Figur 28. Pinsett T27770:1 sett fra siden.	32
Figur 29. Pinsett T27770:1 sett ovenfra.....	32
Figur 30. Fragmenter av korsformet spenne, T27770:2-5.....	32
Tabell 1. ¹⁴ C-datering fra Røys 242.	33
Tabell 2. ¹⁴ C-datering fra Røys I.....	33

1 Bakgrunn for undersøkelsen

I forbindelse med endring av reguleringsplanen for Purkholmen Industriområde på Ottersøya, Nærøy kommune utførte NTNU Vitenskapsmuseet en arkeologisk undersøkelse i perioden 7.-24. august 2017. To gravrøyser som var i konflikt med tiltaket ble undersøkt: Askeladden ID 219336 og 219337, som ble tildelt ID-nummer 201 og 242 i denne undersøkelsen.

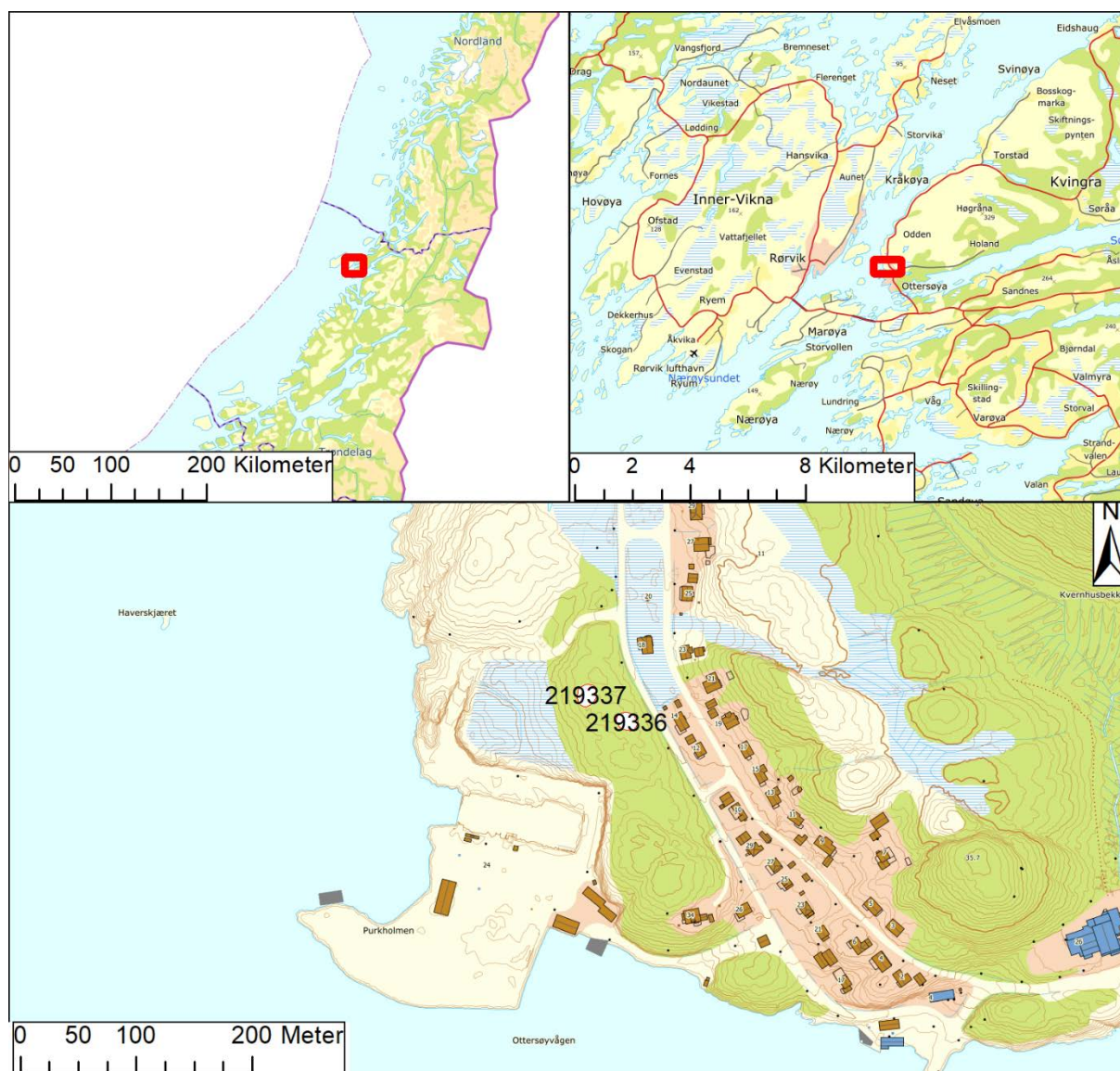
Steinalder
Eldre steinalder (9200-1800 f.Kr.)
Yngre steinalder (4000-1800 f.Kr.)
Bronsealder
Eldre bronsealder (1700-1100 f.Kr.)
Yngre bronsealder (1100-500 f.Kr.)
Jernalder
Eldre jernalder (500 f.Kr. – 575 e.Kr.)
<i>Førromersk jernalder (500 f.Kr.-0)</i>
<i>Romertid (0-400 e.kr.)</i>
<i>Folkevandringstid (400-575 e.Kr.)</i>
Yngre jernalder (575-1030 e.Kr.)
<i>Merovingertid (575-800 e.Kr.)</i>
<i>Vikingetid (800-1030 e.Kr.)</i>
Middelalder
Tidlig Middelalder (1030 – 1130)
Høymiddelalder (1130 – 1350)
Senmiddelalder (1350 -1537)
Nyere tid (1537 - nåtid)

Figur 1: Periodetabell. Illustrasjon: NTNU Vitenskapsmuseet

1.1 Områdebeskrivelse

Røysene lå ca. 20 moh. Like vest for Fv543, øst for Nærøysundet, nord for Ottersøyvågen og nordøst for Purkholmen. Røysene lå på en bergrygg som har vært en markant beliggenhet ved Nærøysundet. Området mellom røysene og Nærøysundet er dag i stor grad preget av industriområder, med store inngrep i naturen.

Mens det fra den vestligste av røysene (ID 219337/Røys 242) har vært vid utsikt mot Nærøysundet, lå den østlige (ID 219336 /Røys 201) tilbaketrukket (mot Fv543), og den har kun hatt siktelinje til sjøen mot sør, og der bare så vidt. Området er bevokst med furuskog og løvkratt, men har tidligere vært preget av åpen vegetasjon med gress og lyng. Dagen skog ble plantet på 1950- og 60-tallet for å fungere som vindsperre.

Figur 2. Lokaliseringskart. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 3. Røys 242 (Askeladden ID 219337) ved prosjektstart. Tatt mot NV. Da62335_001. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 4. Røys 201 (ID 219336) etter trefelling. Mannskap og maskin står like bak røysa. Tatt mot V. Da62334_002. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

1.2 Kulturhistorisk bakgrunn og tidligere registreringer

Langs Nærøysundet kan det dokumenteres en rik kulturhistorie fra steinalder opp til våre dager. Sundet har alltid vært en sentral ferdselsåre mellom nord og sør, og utgjør et viktig passeringspunkt i forbindelse med seilingsleden langs kysten. Sundet er svært rikt på kulturminner som steinalderboplasser, gravrøys, havner, handelssteder og kirkesteder. I selve sundet er det funnet keramikk fra seinmiddelalder og på Haverskjæret mindre enn 400 m VNV for de undersøkte røysene er det funnet flere fiskesøkker fra neolittisk til nyere tid.

Røysene i nærheten av ID 219336 og 219337 (se kap. 1.2.2) ble i hovedsak registrert ved ØK-registreringer i 1979. ID 56471 ble utgravd i 1999 og i den sammenheng ble også en nyoppdaget røys utgravd (se kap. 1.2.1). Ved utarbeidelse oversiktstegning ble røysa (senere registrert i Askeladden med ID 219336) påvist. Denne var da utenfor planområdet. ID 219337 ble registrert ved nyregistrering i forbindelse med den endringen av reguleringsplan som er bakgrunnen for vår utgravning.

1.2.1 Tidligere utgravninger

En gravrøys med askeladden ID 56471 ble utgravd i 1999 (T22460; Stomsvik 2000) Denne er omtalt i Stomsviks rapport som «Røys I» da utgravningen skulle omfatte to røys. Røys II ble imidlertid avskrevet som en moderne konstruksjon. Til gjengjeld ble en ny røys påvist og undersøkt under utgravningen («Røys III», se nedenfor).

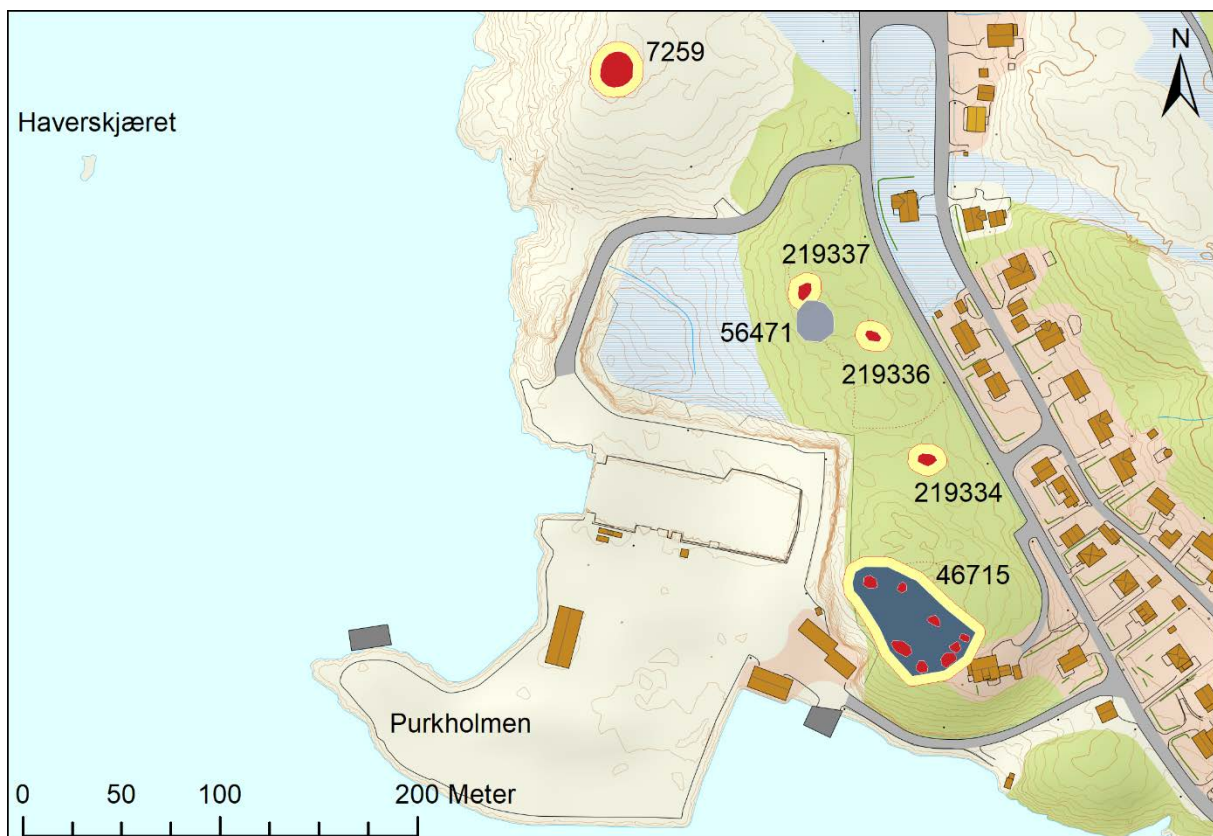
Røys I lå på toppen av, og ytterst på, et relativt flatt bergparti som strakte seg videre mot nord og øst. Fra røysa var det god oversikt mot Nærøysundet, noe som betyr at den har vært godt synlig fra sjøen. Røysa var noe uregelmessig sirkulær, ca. 9 m i diameter og ca. 0,5 m høy. Den bestod av ett til to lag av rullesteiner steiner i varierende størrelse, fra nevestore til hodestore, samt en del større blokker som knapt kunne løftes (Stomsvik 2000:5). Steinene lå rett på berget. I midten fantes en plyndringsgrop med noe redeponert stein. Røysa var tydelig skadd flere steder i ytterkantene. Stomsvik (2000:5) mener plasseringen på en svakt hvelvet bergknaus vil ha bidratt til at røysa har gitt inntrykk av et større volum enn den i virkeligheten hadde. Graven inneholdt følgende funn: 228 g brent bein, 2 glassperler, 6 jernnagler, 1 ildslagningsflint og 2 pimpstein (uten slipespor). Alle funnene ble gjort i eller nært plyndringsgropa. Stomsvik daterer røysa tentativt til yngre jernalder i rapporten. Det ble også gjennomført to ¹⁴C-dateringer, men resultatene har gått tapt (T22460:26 og :32). Vi har som del av foreliggende prosjekt utført en ny ¹⁴C-datering på brent bein fra denne undersøkelsen, for å gi en referansekontekst til de ny-undersøkte gravene. Dateringen gav resultatet 1023-1154 e.Kr. (se kap. 4.3).

Røys III lå to meter rett nord for Røys I og hadde en utstrekning på ca. 3 x 2 meter. Den bestod av en kjerne av 2-3 større blokker, med en del mindre stein lagt opp rundt disse. Røysa var

anlagt opp over en 30 cm dyp forsenkning i berget. Røysa ble totalgravd, men ingen funn ble gjort. Stomsvik (2000, s. 7) så i midlertid ikke grunn til å betvile at røysa ha vært et gravanlegg.

1.2.2 Andre kulturminner i nærområdet

I området finnes det to røyser og et større gravfelt, som alle ligger i forbindelse med våre utgravde røyser og på samme nivå i terrenget: Askeladden ID 219334 er en gravrøys som ligger 60 m mot sør. Den er beskrevet som en lav gravrøys, med et grunnplan på ca. 10 x 6,5 meter, plassert på en lav øst-vest-løpende bergrygg. 50-60 m sør-sørvest for denne ligger gravfelt ID 46715, som består av åtte registrerte røyser. Disse er alle relativt lave, og på størrelse med våre undersøkte røyser. Den største av dem er en oval røys på 12 x 6 meter. Ca. 140 m nord for undersøkelsesområdet vårt ligger en enslig røys (ID 7259). Denne røysa skiller seg fra de øvrige, og framstår som ruvende og monumental, med en diameter på ca. 20 m og en høyde på 1,5-1,8 m. Den er beliggende på en høyde med vidt utsyn, og var også godt synlig fra undersøkelsesområdet vårt.

Figur 5. Askeladden-lokaliteter i nærområdet. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

2 Undersøkelsens rammer

2.1 Tid, deltagere

Utgravningen foregikk i perioden 7. - 24. august 2017. Første og siste dag gikk med til pakking av utstyr og ut-/innreise. Nærøysundet Kystservice AS var tiltakshaver.

Følgende personer deltok i felt:

Eivind M. F. Krag	Feltleder	07.08-24.08
Frode Iversen	Feltassistent	07.08-24.08
Kristin Eriksen	Feltassistent	07.08-11.08
Ole Risbøl	Feltassistent	14.08-24.08

I tillegg var prosjektleder Raymond Sauvage i felt 16. august, da han foretok fotografering med drone og ellers deltok i feltarbeidet.

Etterarbeidet foregikk fra november 2017 til november 2018, med lengre opphold i arbeidet.

2.2 Metode

Etter innledende trefelling ble røysene maskinelt avtorvet. Påfølgende finere rensing ble gjort med rotsakser, krafser og graveskjeer. Den videre undersøkelsen bestod, vekselvist, av å plukke steiner fra røysa, og å rense over neste steinlag. Metalldetektor og pin-pointer ble brukt i alle faser av arbeidet.

For Røys 201 var planen innledningsvis å plukke ned den sørlige halvdelen først, for slik å få en gjennomgående profil for dokumentasjon og prøvetaking. Det ble raskt klart at røysa var så lav at denne metoden ikke egnet seg, og at en profil ikke ville gi verdifull informasjon. Vi gikk derfor over til å fjerne stein lagvis av over hele røysa. Denne metoden gir bedre forutsetninger for å fange opp indre konstruksjonselementer som steinringer og kammer. Tilsvarende strategi ble lagt for Røys 242. Siden denne kun besto av ett enkelt lag stein, bestod arbeidet her hovedsakelig i å plukke dette laget og å samle inn funn på forsvarlig vis. Dette innebar stadig metallsøking og fingraving av massene som stedvis fantes under og mellom steinene.

Figur 6. Arbeidsbilder fra avtorving av Røys 242 (venstre) og rensing av Røys 201 (høyre). Tatt mot NØ og SØ. Da62335_004 og Da62334_004. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Før, underveis og etter gravingen ble røysene dokumentert med foto og fotogrammetri (jf. kap. 2.4). I tilfeller hvor dette medførte lengre opphold i gravingen av en røys ble mannskap flyttet over på den andre røysa. Slik beholdt vi en god flyt i arbeidet, mens de to røysene i praksis ble gravd parallelt.

2.3 Problemstillinger

På bakgrunn av de forhold og momenter som er nevnt i prosjektplanen (Sauvage 2017) rettet undersøkelsen seg mot å avdekke følgende forhold:

1. Kronologi: Når ble gravene anlagt og hva er det kronologiske forholdet mellom de (nå og tidligere) undersøkte gravene?
2. Hva slags gravskikk er representert, hvordan forholder dette seg til røysenes konstruksjon og eventuelle konstruksjonsfaser?
3. Relasjon til bosetting og landskap. Lå feltet i nærhet av kulturmark som indikerer bosetting, eller har de blitt anlagt i utmark, der utsynet til leden har vært det viktigste?

2.4 Dokumentasjon

Til innmåling ble det benyttet en RTK-GPS med CPOS. Innmåling i felt var begrenset til fastpunkter for fotogrammetrier, funn, avdekket areal, røysenes avgrensning og enkelte konstruksjonselementers avgrensning.

Intras ble benyttet som dokumentasjonssystem, med utgangspunkt i MUSITs dokumentasjonsmal. Her ble innmålinger, kontekstopplysninger og funnopplysninger samlet.

Røysene ble dokumentert i plan med fotogrammetri og oversiktsfoto. Bildene til fotogrammetriene ble tatt ved hjelp av fotostang. Fotogrammetriene ble prosessert i Agisoft Photoscan under etterarbeidet. Disse har gitt presise georefererte 3D-modeller av de fotograferte objektene samt digitale elevasjonsmodeller (DEM) og ortomosaikker som har vært

grunnlag for videre bearbeiding og rentegning i ESRI Arcmap samt Adobe Illustrator og Photoshop.

2.5 Formidling

Totalt 16 personer besøkte utgravningen. 5 av disse var interesserte privatpersoner, 5 var ansatte ved Kystmuseet Norveg, 4 fra tiltakshaver, en var fra arkeolog i Nord-Trøndelag fylkeskommune, og en var journalist fra Namdalsavisa. Sistnevnte besøk og videre kontakt med Namdals Avis på telefon og e-post resulterte i to avisartikler. En artikkel ble også laget av NRK og lagt ut på deres nettsider. Det ble skrevet et Norark-innlegg.

- 16.07.2017 Lena Erikke Hatland, Namdalsavisa: "*Sjelden utgraving av to gravrøyser*".
- 28.08.2017 Eivind M. F. Krag: "*Gravrøyser ved Nærøysundet*" Blogginlegg på norark.no.
<http://www.norark.no/prosjekter/purkholmen-industriomrade/gravroyser-ved-naeroysundet/>
- 29.08.2017 Birger Aarmo, Namdalsavisa: "*Graver fra jernalderen – Utgravningene av gravhaugene på Purkholmen er ferdige*".
- 02.09.2017 Espen Sandmo, NRK Trøndelag: "*Fant gjenstander i gravsted midt i «jernalderens E6»*".
[https://www.nrk.no/trondelag/fant-gravsted-midt-i-jernalderens-e6 - 1.13668636](https://www.nrk.no/trondelag/fant-gravsted-midt-i-jernalderens-e6-1.13668636)

3 Gjennomføring av utgravingsprosjektet

Røysene ble på undersøkelsen gitt ID-nummer 201 og 242. Nærheten mellom røysene og de tidligere utgravde Røys I og III (jf. Figur 8), tilsier at røysene skal oppfattes som et gravfelt. Utgravningen i 2017 tok form av isolerte undersøkelser av selve røysene, uten undersøkelser av omkringliggende arealer.

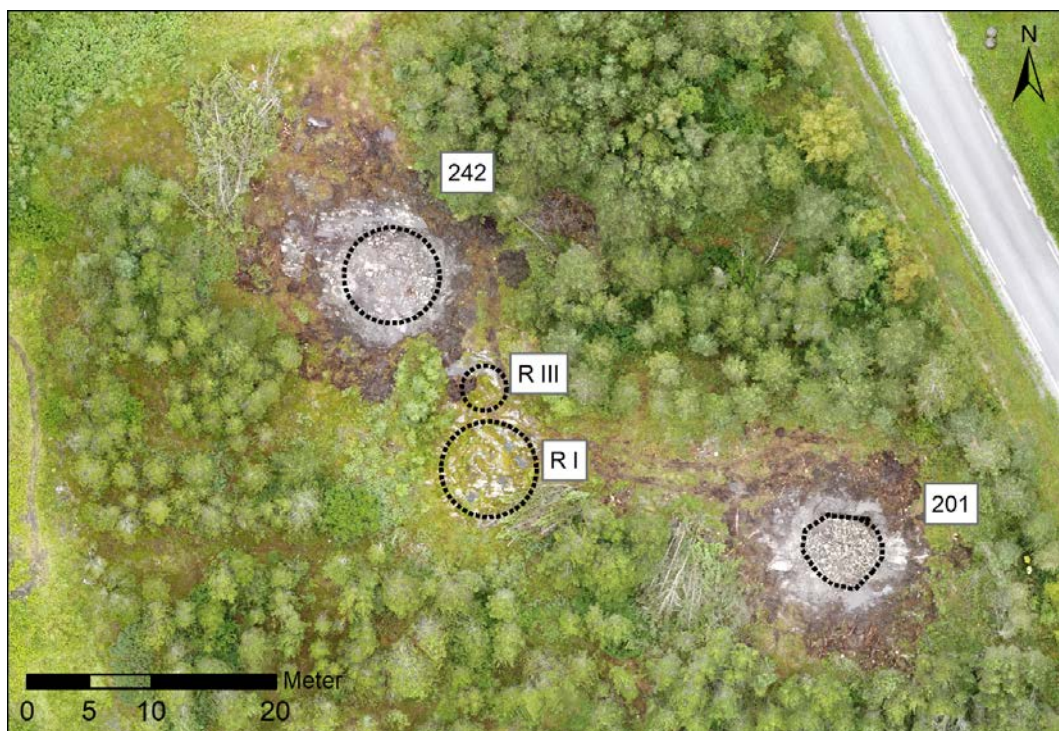
3.1 Beskrivelse av lokaliteten

Figur 7. Faktaboks

Avdekt areal: 98 m² + 72,5 m²

Røyser undersøkt i 2017: 2

De opprinnelig fire røysene har til sammen dannet et mindre gravfelt plassert på en lett kupert bergrygg. Tre av røysene lå på toppen av ryggen med vid utsikt mot Nærøysundet i vest, mens den fjerde (ID 201) lå tilbaketrukket lengst øst av de fire (fig. 8). Sistnevnte var ikke synlig fra sjøen i vest, men med et lite «fjordgløtt» mot sør. Plasseringen på berget gir i større grad inntrykk av at den har henvendt seg mot sør og øst.

Figur 8. Gravfeltets røyser markert på ortomosaikk. Basert på fotogrammetri Da62344. Figur: Eivind. M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

3.1.1 Røyskonstruksjon og berg

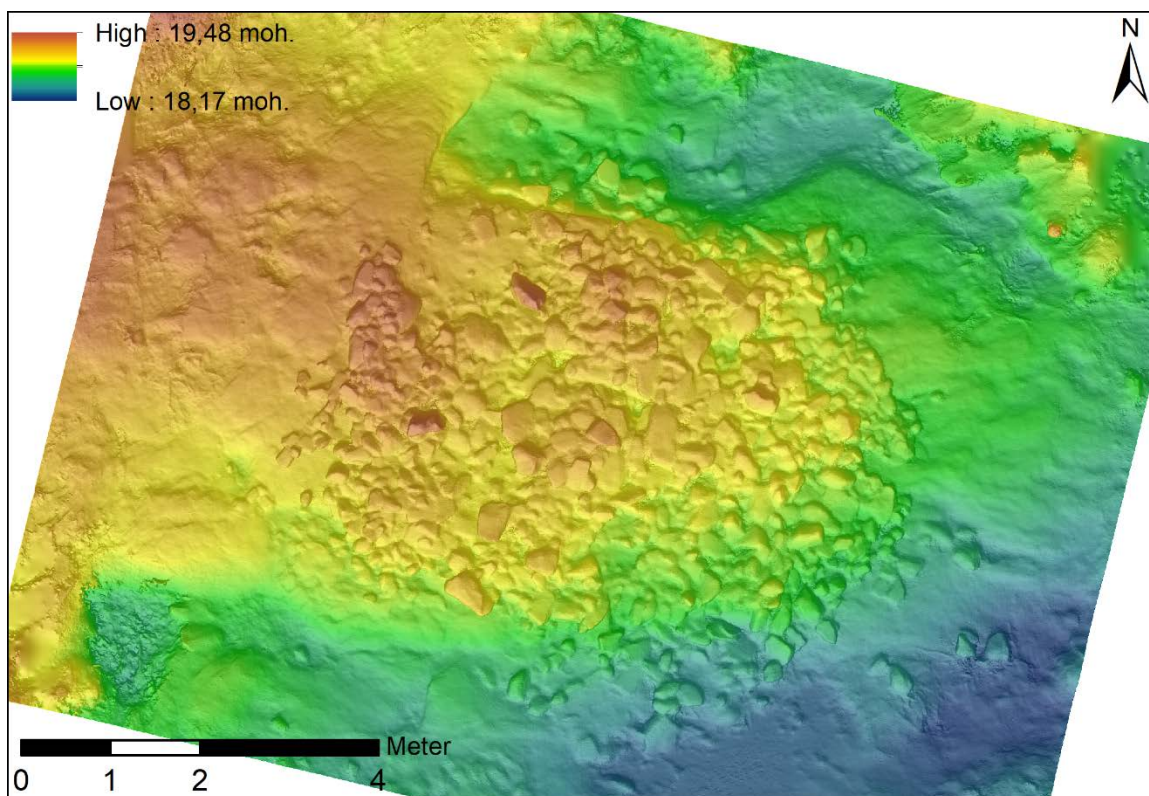
Formen i plan har var tilnærmet oval, med målene 6,5 x 4,7 meter. Etter avdekking fremsto røysa som en rotete samling av stein. Etter opprensing og innledende undersøkelser ble imidlertid bildet tydeligere. Konstruksjonen besto av ett til tre lag av kuppel-/rullesteiner som var bygd opp i en maksimumshøyde av ca. 40 cm over terrengnivået. Steinene varierte i størrelse fra nevestore til opptil 70 cm i diameter. Røysa var klart avgrenset, men med noe utrast stein. Langsidene og vestre kortside var relativt lett avrundete, mens østre kortside var fint buet. På enkelte steder var det mulig å observere en fotkjede. Mot sentrum observerte vi en tettere kjerne røys av mindre steiner. I sør og vest fantes hull mellom steinene hvor torva lå rett på berget. Ved nordvestre hjørne fantes et større steinfritt parti, som utfra form og størrelse så ut til å være resultat av et rotvelt.

Figur 9. Røys 201 etter avtorving og rensing. Tatt mot N. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 10. Ortomosaikk av Røys 201 etter avdekking. Basert på fotogrammetri Da62336. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 11. DEM av Røys 201 etter avdekking. Basert på fotogrammetri Da62336. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Anlegget lå på en lav og smal øst-vest-orientert bergrygg, som hellet noe mot sør og øst. Observasjonene indikerer tydelig at konstruksjonen var tilpasset bergets form: På nordsiden slutten ryggen i en tilnærmet rett kant. Her var kantsteiner fint lagt opp i flukt med denne kanten (fig. 13). På lignende vis var røysas sørlige kant plassert like innenfor det punktet hvor berget begynte å skråne brattere ned mot sør. Plassering ga inntrykk at røysa henvendte seg mot sør og øst, hvorfra hele anlegget var synlig i sin helhet. Sett fra nord var bergryggen godt markert, mens selve røysa framsto derimot som svært beskjeden. Sett fra vest var røysa nærmest uanselig.

Røysa var anlagt direkte på berg med en del større og mindre ujevnheter (fig. 18). Disse var fylt av svært kompakt humusholdig sand og grus som er tolket som naturlige lagdannelser.

Figur 12. Røys 201 etter avtorving og rensing. Tatt mot VNV. Da62334_012. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

3.1.2 Steinkjede

Et særlig tydelig tilfelle av en steinkjede fantes ved røysas nordlige kant, hvor flate steiner var lagt pent i rekke på kanten av berget. Denne kjeden så også ut til å fortsette i en bue mot sørøst og sør, 0,5 – 1,2 m innenfor røysas østlige ytterkant (fig. 12 og 18). Konstruksjonen var bare delvis sammenhengende og det er derfor knyttet usikkerhet til hvilke steiner som bør

inkluderes i tolkningen. Dens lengde varierer med tolkningene – fra 3,7 m til ca. 6 m. Steinene i kjeden var synlig umiddelbart etter avtorving, men den ble først erkjent etter at en del av de mindre steinene omkring var fjernet. De fleste steinene lå rett på berget, mens enkelte var til dels støttet av mindre steiner. Hvorvidt markeringen representerer restene av en fullstendig steinsirkel eller kun har markert en del av konstruksjonen er uklart. Det fantes imidlertid ingen gode indikasjoner på at det første var tilfellet. Det fantes heller ingen tegn til at steinkjeden markerer en tidligere ytterkant i røysa, som er dekket av en senere påbygging mot øst.

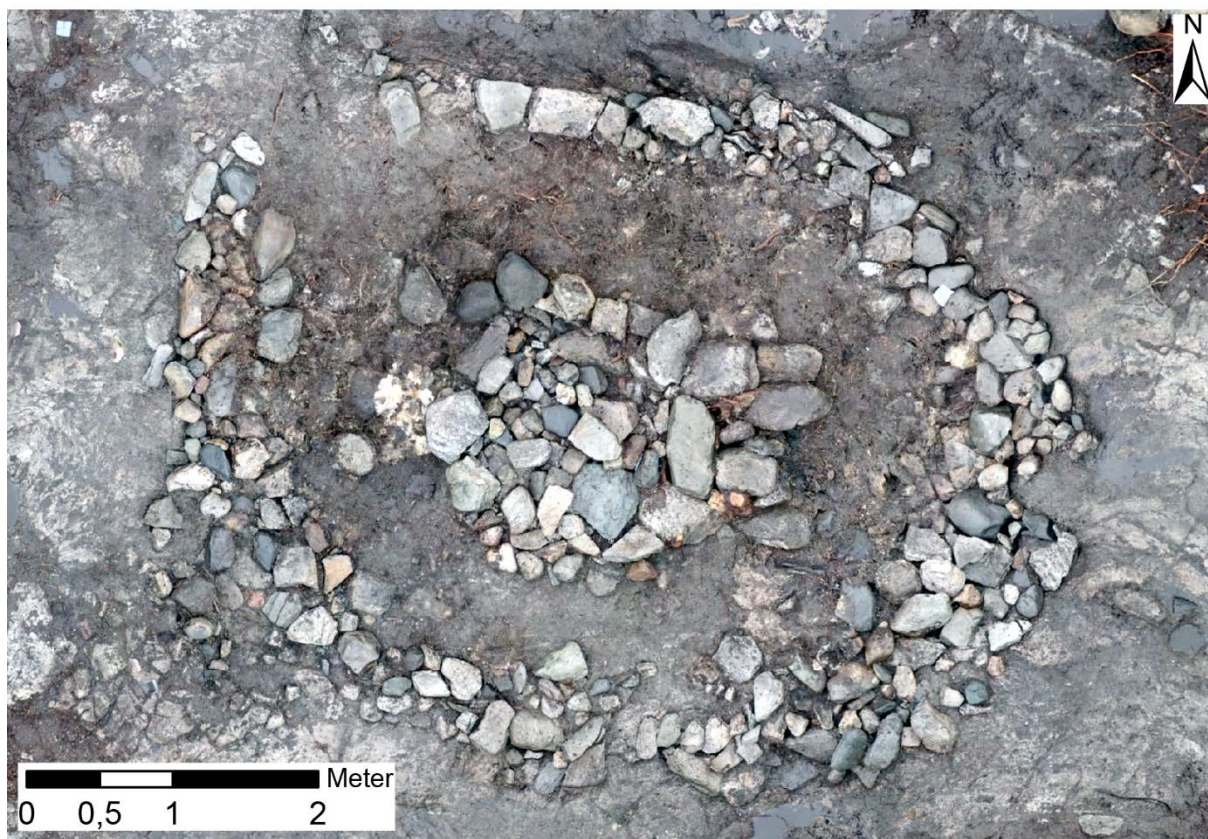

Figur 13. Mulig steinkjede i Røys 201. Blå steiner markerer tydelig steinkjede, grønne marker sannsynlig fortsettelse, mens gule steiner er mer usikre. En flat stein som må ha ligget mellom det to markerte steinene lengst til høyre i bildet hadde rast ut og var fjernet før fotograferingen. Utsnitt av 3D-modell Da62337. Sett mot VSV. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

3.1.3 Kjernerøys

Ved midten av røysa fantes en kjernerøys (ID 329, fig. 14). Steinene var til dels synlige umiddelbart etter avtorvingen, men ble først erkjent som en kjernerøys etter at en del øvrig stein var fjernet fra røysa. Det var tidlig tydelig at kjernerøysa i hovedsak var dannet av de større steinene i et kammer (se nedenfor), med mindre steiner som lå inntil, over og i dette. Det må ansees som noe usikkert om den var en bevisst konstruert kjernerøys, eller om den framstår slik som en konsekvens av at steinene til dels lå oppå de langt større steinene i kammeret. Kjernerøysa var imidlertid tett pakket/plassert i forhold til omkringliggende deler av røysa. I den tidligere utgravde Røys I (se kap. 1.2.1) ble de funnet en del mindre steiner sentralt

i røysa. Stomsvik (1999) tolker dette som redeponering etter plyndring. Dette kan også være tilfellet med kjernerøysen i Røys 201.

Figur 14. Kjernerøysa (ID 329) i Røys 201. Røysas ytterkant ligger igjen. Ortomosaikk fra fotogrammetri Da62338. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

3.1.4 Kammer

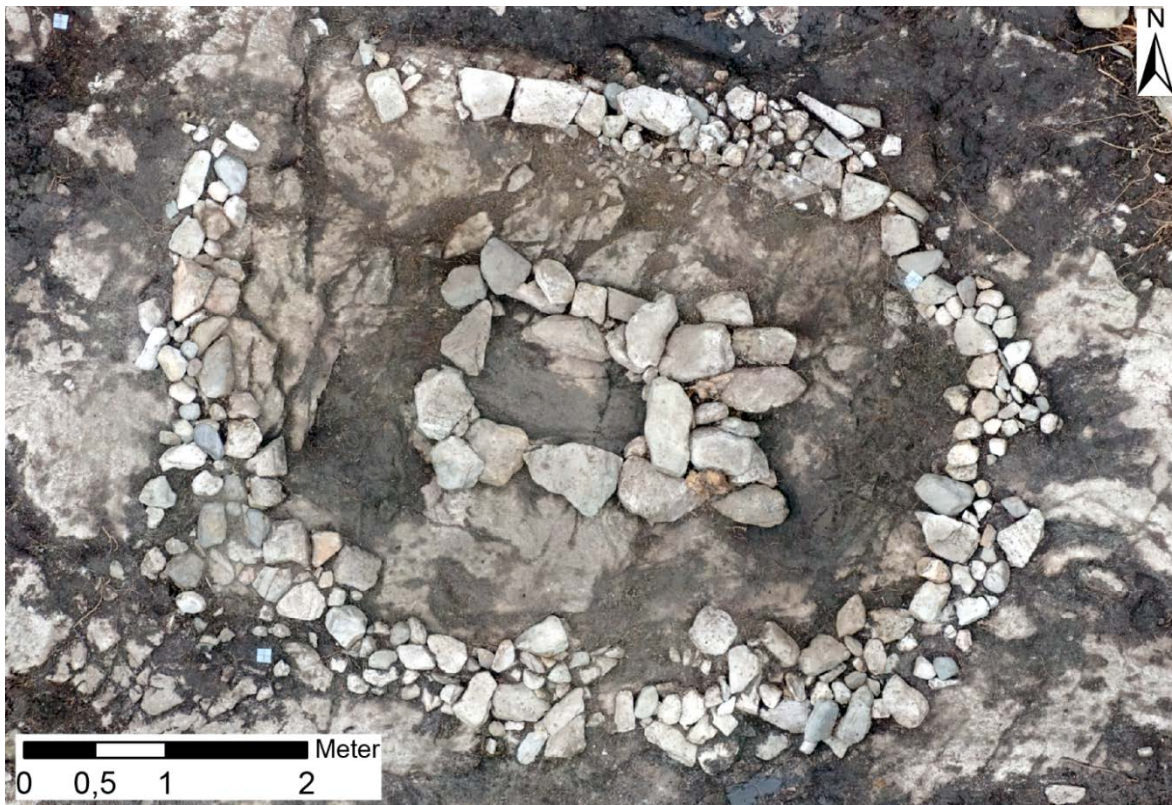
Kjernerøysa dekket et øst-vest-orientert steinsatt kammer (ID 140). Kammerets innvendige rom var 125 cm langt og generelt ca. 60-65 cm bredt, mens det var ca. 20 cm bredere ved den vestlige enden. Dybden var ca. 30 cm. Veggene bestod av relativt pent plasserte steiner som var 35-70 cm lange, og lagt flatt på berget (dvs. ikke kantstilte). Det ble ikke funnet spor av eventuelle dekkheller i røysa.

Kammeret var fylt av mindre steiner av samme størrelse som fantes i kjernerøysa, samt en stein som var noe større men som ikke var del av kammerkonstruksjonen (fig 15). De mindre steinene nådde bunnen av rommet, hvor de lå blant et tynt lagt torv, jord og røtter, masser som ikke skilte seg spesielt masser som fantes ellers i røysa. En mulig forklaring på steinene inne i kammeret og i kjernerøysa generelt, er at de er redeponert etter en eventuell plyndring eller gjenbruk av røysa.

Figur 15. Nederste lag av mindre stein fra kjernerøysa ligger igjen i kammeret. Da62334_032. Foto: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Kammerets vegger var noe ujevne og ca. 30-50 cm tykke. Den østre kortvegg bestod imidlertid av flere lag stein, slik at bredden her var på ca. 1 m. Disse lå slik at de ytterste av dem må ha blitt lagt ned først, mens en stor avlang stein som definerte rommets østre ende ble lagt ned sist. Mengde stein brukt i østveggen virker overdrevet for å være et rent stabiliserende element. Imidlertid fantes det på dette stedet en renne i berget som løp videre ned mot sør og steinene kan kanskje ha vært et tiltak for grovt å fylle/tette denne renna (se nedenfor). Steinene i vest, sør og øst dannet innvendig relativt fine og jevne vegger, mens den nordre vegg var noe ujevn. Hulrom mellom steinene, og mellom steinene og berget, var til dels tettet av mindre steiner som trolig kan tolkes som stabiliserende elementer (jf. fig. 27) Ingen av steinene bar tegn til tilhugging eller andre modifikasjoner, og alle steinene i kammerets vegger så ut til å ligge som opprinnelig plassert.

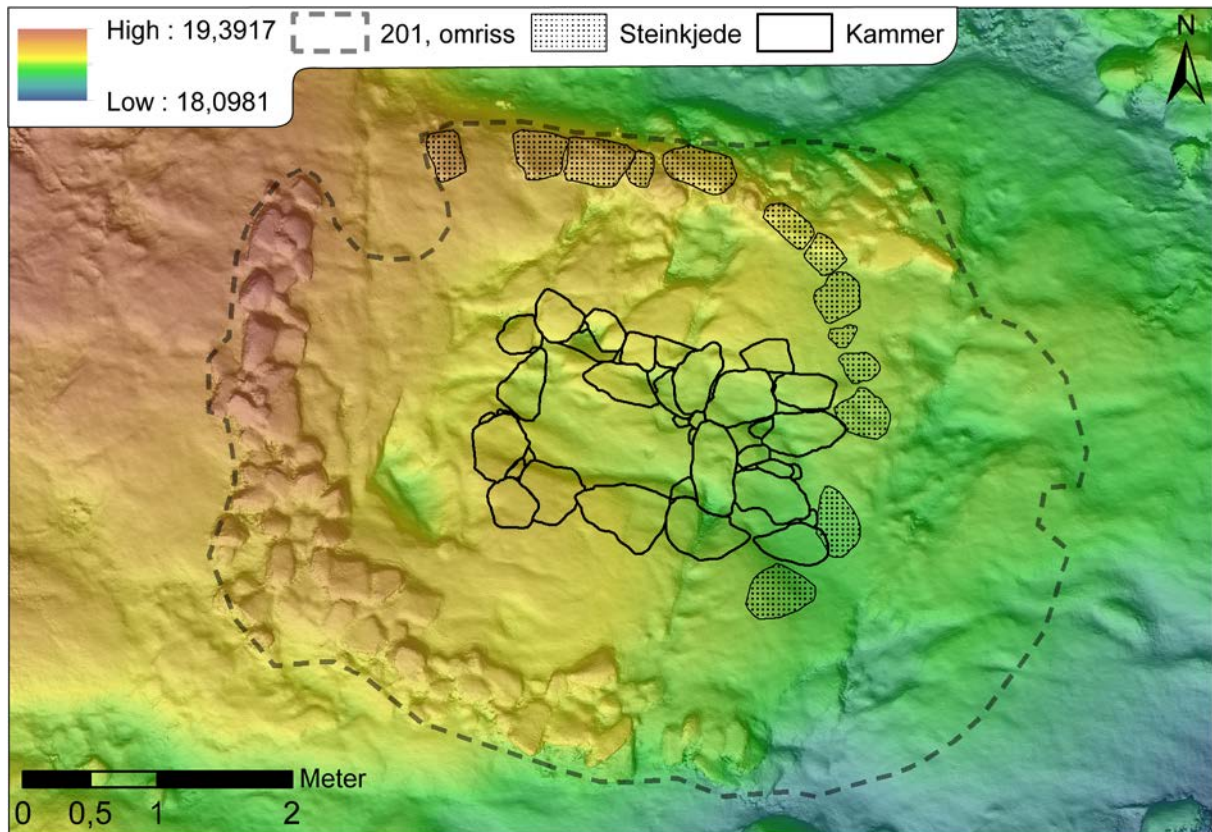

Figur 16. Kammeret i Røys 201. Ortomosaikk fra Da62340. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 17. Kammeret i Røys 201 sett mot SØ. Utsnitt av 3D-modell fra Da62340. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Kammerets plassering ser ut til å ha vært tilpasset bergflatas formasjoner. Rommets bunn lå på en ca. 10 cm dyp, forsenkning i berget. Denne hadde samme orientering, og omtrent samme bredde, som kammeret. Steinene i sørveggen må ha vært bevisst plassert på toppen av kanten til denne forsenkningen, som der var bratt og tydelig markert (jf. fig. 17 og 18).

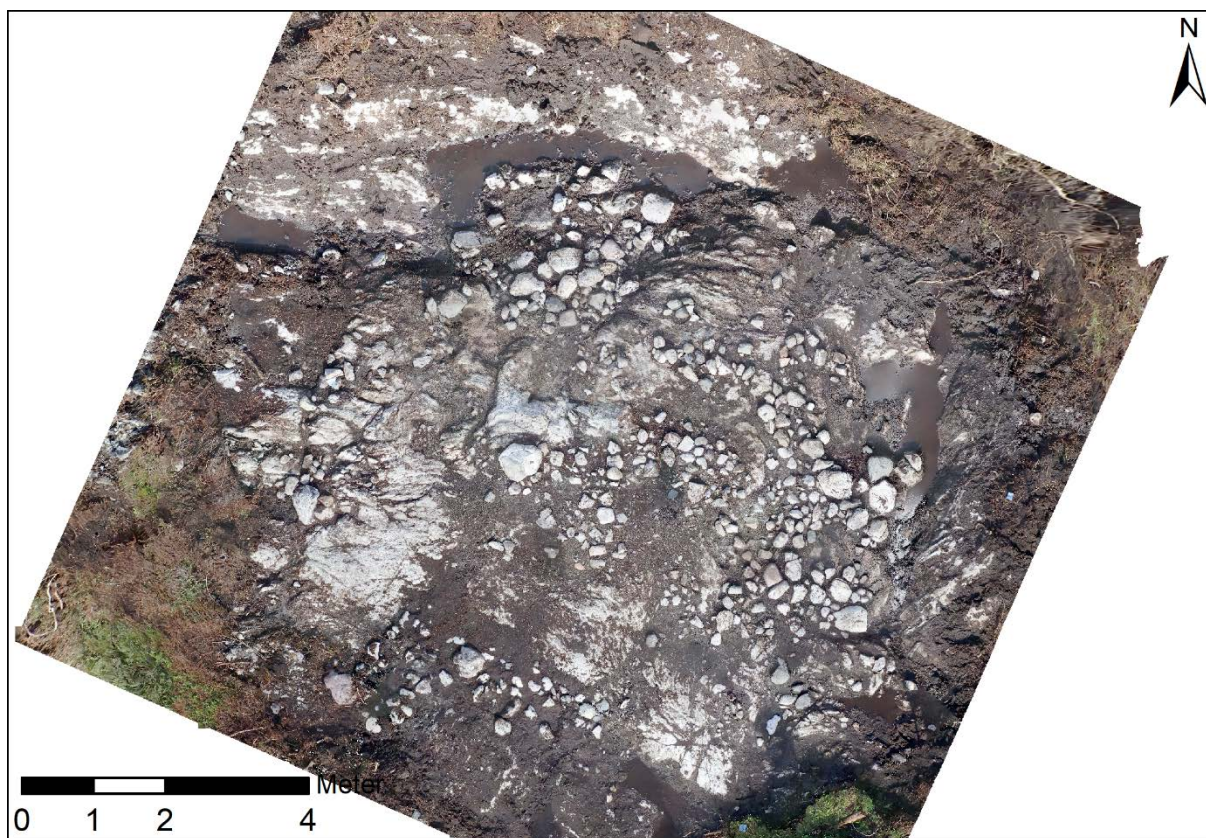
Figur 18. DEM av berget etter fjerning av Røys 201 og masser i av bergsprekkene. Kammer, steinkjede og røysas omriss er markert. Ytterkanten av røysa ligger igjen i N, V og S. Basert på Da65341. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU, Vitenskapsmuseet

3.2 Røys ID 242 (Askeladden ID 219337)

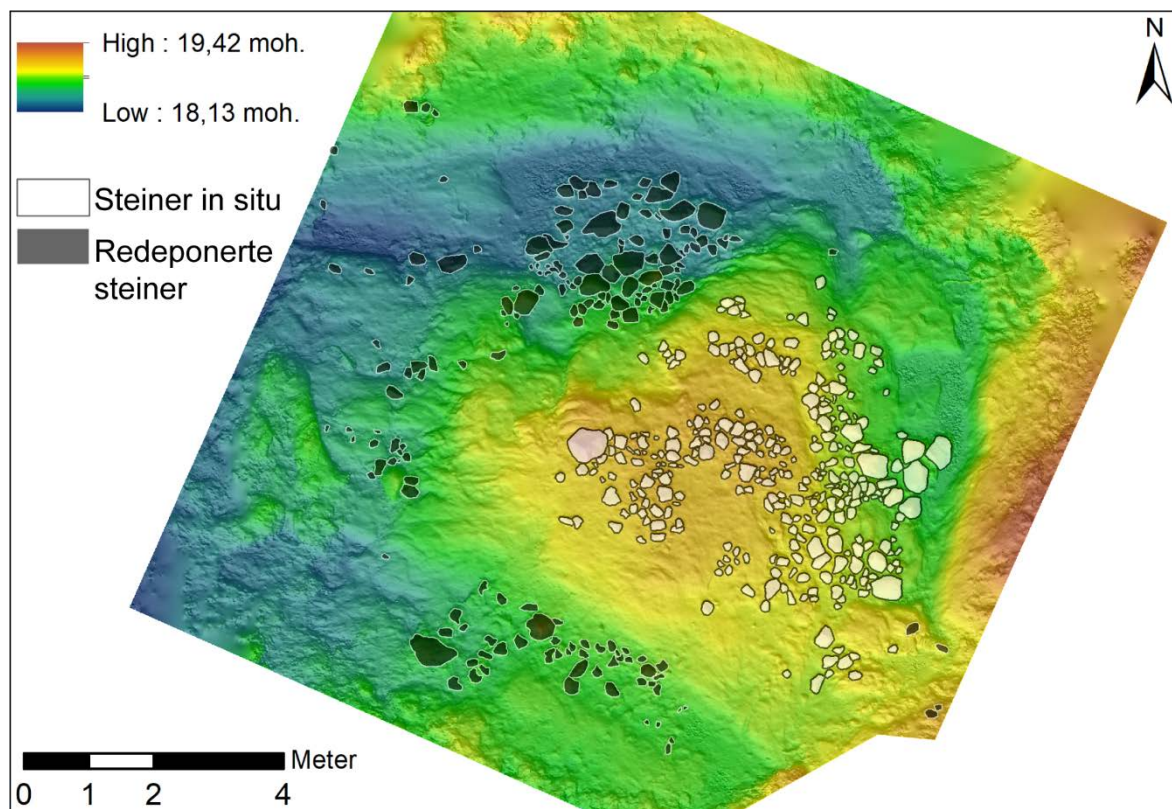
Røys 242 var overgrodd av skogbunn og bevokst med furutrær. Før avdekkingen framstod den som en jevn og tydelig markert om lag 1 m høy forhøyning. Ved avdekkingen viste det seg imidlertid at forhøyningen var en bergformasjon, mens selve gravanlegget bestod av et enkelt lag stein som bare delvis dekket denne (fig. 19 og 20). Det lave antallet steiner skyldes trolig av at lokalbefolkningen har hentet stein i området, hvilket ble oss fortalt av flere privatpersoner.

Røysa kan altså opprinnelig ha vært en mer betydelig konstruksjon, der bergformasjonen har bidratt til å forsterke inntrykket av røysas høyde. Berget raget ikke noe særlig over det omkringliggende terrenget, men et skar som løp rundt dets nordøstre halvdel bidro til å forsterke inntrykket av en forhøyning (jf. fig. 20).

Restene av røysa viste at den opprinnelig må ha vært mellom 5 til 8 meter i diameter. På toppen av berget mot det som må ha vært sentrum i den opprinnelige røysa, fantes steiner som lå i formasjoner som så ut til å danne restene av en spiral eller eventuelt sammenløpende ringer. Videre fantes det ved bunnen av tre av knausens sider en del stein. Disse har trolig rast ut, eller på annet vis blitt redeponert ved lokalbefolkningens plukking av stein. Det kan imidlertid ikke utelukkes at de markerer anleggets opprinnelig utbredelse (se. fig. 19 og 20)

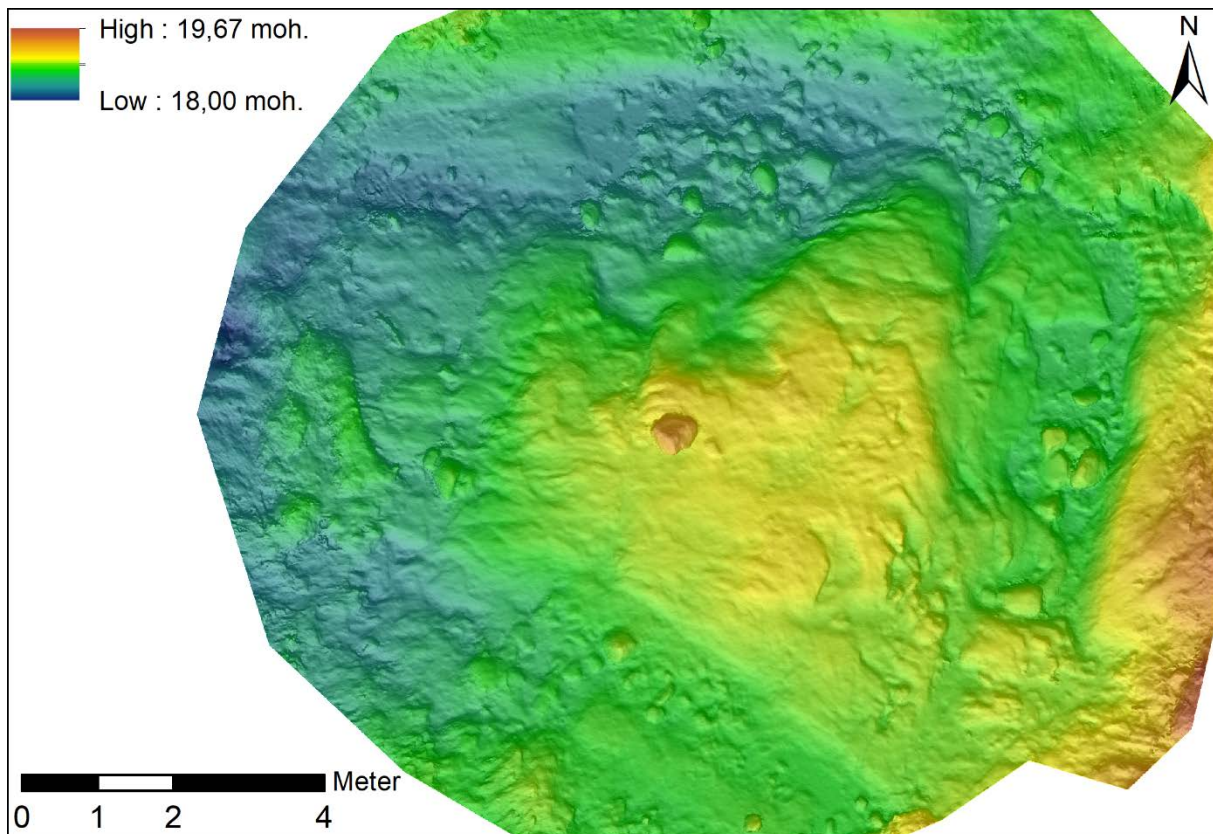
Figur 19. Ortomosaikk av Røys 242. Basert på Da62342. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 20. DEM av Røys 242 etter avdekking. Basert på Da62342. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 21. Røys 242 sett mot VSV. Utsnitt fra 3D-modell basert på Da62342. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 22. DEM av berget under Røys 242, etter fjerning av steiner og løsmasser ved og på toppen av berget. Den store steinen på toppen av berget samt masser og steiner ved foten av berget ligger igjen. Basert på Da62343. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

3.2.1 Konstruksjon

Observasjonene i felt indikerer at røysa opprinnelig besto av ett lag stein som delvis lå direkte på berget, delvis på et tynt kompakt lag (ID 264) av forvitret berg, sand, humus og noe kull. Laget lignet øvrige masser som fantes spredt over hele berget, men var mer kullholdig, og ble derfor målt inn som et mulig kulturlag. Trekull av røtter fra lyngfamilien fra laget er imidlertid datert til høymiddelalder, noe som indikerer at det dreier det seg om kull fra lyng-/rotbrann (kap. 4.3). Steinene var generelt ca. 10-20 cm store og lå til dels ganske godt fast i laget/massene på berget, hvilket kanskje kan være en del av forklaringen på hvorfor disse steinene ble liggende igjen etter eventuell utplukking av stein. På bergets høyeste punkt lå en større kuppelstein (65 cm), samt flere større stein helt i øst.

Sentralt på det avtorvede området var det antydning til to belter med stein, som lignet rester av to konsentriske/sammenløpende ringer eller en spiral. Det indre beltet lå på den relativt flate toppen av berget, mens det ytre lå nord og øst for dette og noe lavere. På grunn av hull og utrast stein var de vanskelig å definere presist, men begge var generelt 0,7 – 1 m brede. I nord var avstanden mellom beltene ca. 0,7 - 0,8 m. Avstanden minket mot sør og øst, og øst for bergets topp løp de sammen i en større samling av steiner. Ved dette stedet framstod situasjonen mer kaotisk med noe uklar avgrensning og steiner av ulike størrelse. Det er uklart om dette skyldes senere forstyrrelser, eller om det representerer den opprinnelige situasjonen.

Figur 23. Steiner i det indre steinbeltet i Røys 242, på toppen av berget. Disse lå til dels godt fast i lag ID 264 (naturlag). Rød pil markerer sted for uttak av preparat med funn T27770:2 og 5. Tatt mot N. Da62335_009. Foto: Ole Risbøl, NTNU Vitenskapsmuseet

Det ytre beltet kunne følges i en lengde av ca. 3,5 m og dannet omtrent en kvart sirkel. Det indre beltet kunne følges i minst en halvsirkel på ca. 3,5 m. Om en lar beltets indre kant være førende for tolkningen, kan det følges videre til en total lengde av minst 5,5 m, kanskje noe lengre. I dette tilfellet danner det $\frac{3}{4}$ av et ovalt belte som ser ut til å omgi et ca. 1,9 m langt og 0,7 m bredt, nordvest-sørøst-orientert rom. Størrelsen på rommet indikerer at det *kan* ha rommet en inhumasjonsgrav. Imidlertid ble det ikke funnet levninger som kunne bekrefte dette.

3.2.2 Funn og datering

Blant steinene i steinbeltene ble det gjort funn som kan tolkes som deler av et opprinnelig gravgods (jf. kap. 4.2). Funnene inkluderer en hel pinsett og fragmenter av en korsformet spenne av kobberlegering samt et brynefragment (kap. 4.2). Funnene, og dermed trolig røysa, dateres typologisk til folkevandringstiden (400 – 575 e.Kr.).

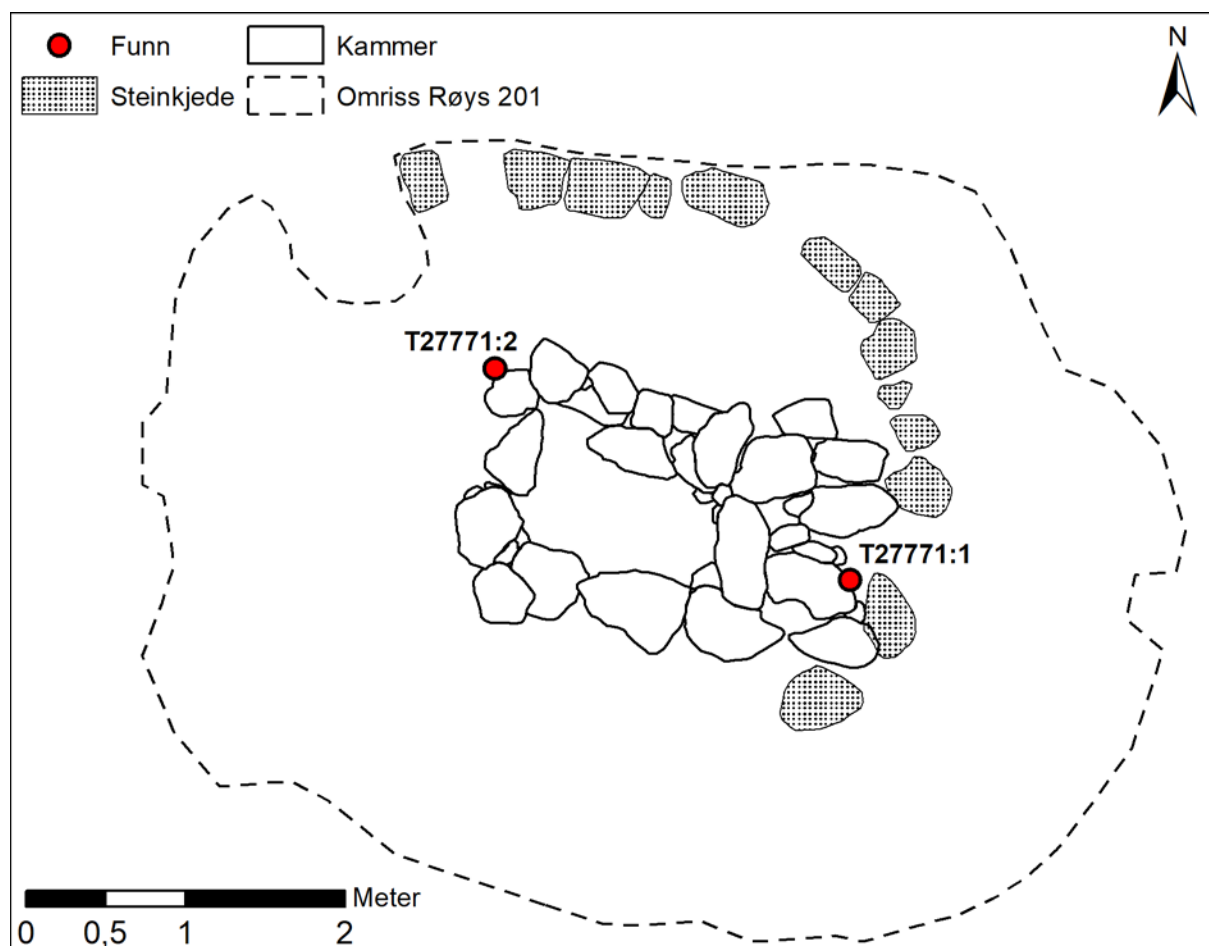
4 Funnmateriale

I alt ti funn fra utgravningen er katalogisert i NTNU Vitenskapsmuseets gjenstandsdatabase og magasinert. Funn fra Røys 201 er gitt T-nummer T27771:1-2, mens funn fra Røys 242 er gitt T-nummer T27770:1-8.

Ytterligere ni funn ble målt inn i felt, men er ved nærmere ettersyn avskrevet som natur. I Røys 201 ble det også gjort funn av spiker fra nyere tid, som ble kassert i felt.

4.1 Funn røys ID 201 (T27771)

Det ble gjort funn i Røys 201 (vedlegg 3.1). T27771:1 er tre bukskår av et spannformet leirkar (fig. 25). Det spannformede karet dateres typologisk til folkevandringstiden (400-575 e.Kr.) og kan indikere at røysa er anlagt i denne perioden. T27771:2 er en sterkt korrodert krampe av jern (fig. 26). Gjenstandene lå på berget like utenfor kammerets kortvegger (fig 24).

Figur 24. Kartfesting av funn i Røys 201. Figur: Eivind. M. F. Krag, NTNU Vitenskapsmuseet

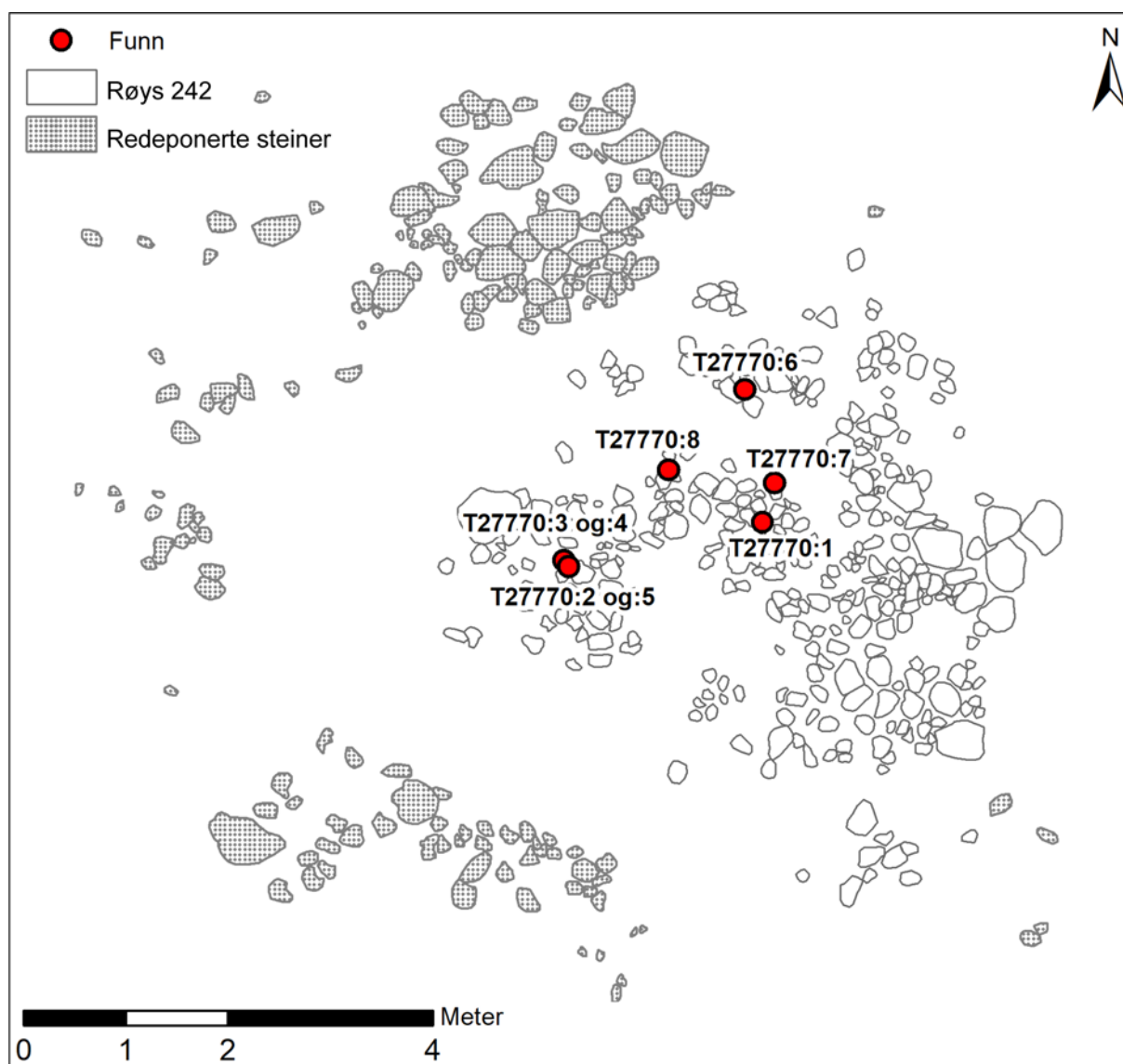
Figur 25. Keramikkskår T27771:1. Innside (til venstre) og utside (til høyre). Hhv. Da62334_036 og Da62334_037. Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 26. Krampe T27771:2. Da62334_038. Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet

4.2 Funn røys ID 242 (T27770)

Det ble tatt inn åtte funn fra Røys 242 (vedlegg 3.2). Fire av funnene (T27770:2-5) er trolig fragmenter fra samme korsformete spenne av kobberlegering. Denne kan ha vært forsølvet (Pers.med. Leena Aulikki Airola, NTNU Vitenskapsmuseet). De øvrige funnene består av en komplett pinsett av kobberlegering (T27770:1), to ubestemmelige sterkt korroderte jernfragmenter (T27770:6 og 8) og et fragment av en stein med slipt overflate på en side (trolig et bryne, T27770:7). Den korsformede spennen dateres typologisk til folkevandringstiden (400 – 575 e.Kr.) og kan indikere at røysa ble anlagt i denne perioden.

Figur 27. Kartfesting av funn i Røys 242. Figur: Eivind M. F. Krag, NTNU, Vitenskapsmuseet

Alle funnene lå i steinbeltene på og nært toppen av berget – de fleste i det indre beltet. Pinsetten ble funnet allerede ved manuell avtorving, mens de fleste andre funnene tidlig ble påvist med metalldetektor og fikk ligge til arbeidet med fjerningen av steinene var i gang. Foten (27770:2) og den ene stykket av spiralrullen (T2770:5) fra den korsformete spennen ble tatt opp i preparat. Dette inneholdt også flere fragmenter av jernavskalingen som er kassert.

De enkelte funn er nærmere beskrevet i katalogteksten, vedlegg 3.2.

Figur 28. Pinsett T27770:1 sett fra siden. Da62335_014. Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 29. Pinsett T27770:1 sett ovenfra. Da62335_015. Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet

Figur 30. Fragmenter av korsformet spenne, T27770:2-5. Sammenstillingen viser kun omtrentlig fragmentenes relative plassering i forhold til hverandre. Da62335_018. Foto: Åge Hojem, NTNU Vitenskapsmuseet

4.3 Naturvitenskaplige prøver og analyser

Begge røysene bestod av stein som lå direkte på stein, eller direkte på berg. Fersk torv, sopp og mose fantes på steinene og til dels rett på berget. Denne situasjonen medførte at det manglet pålitelige kontekster for innsamling av materiale til ¹⁴C-dateringer eller andre vitenskapelige prøver og kun en kullprøve ble vurdert som potensielt anvendelig (kap. 4.3.1).

Jamført prosjektets problemstillinger (kap. 2.3) ble også en dateringsprøve fra tidligere utgravde Røys I sendt til analyse (kap. 4.3.2).

Prøvene er analysert av Nasjonallaboratoriet for datering, NTNU.

4.3.1 ¹⁴C-datering Røys ID 242

Eneste ¹⁴C-prøve fra som ble ansett som potensielt brukbar var en trekullprøve fra massene mellom steinene i Røys 242, på toppen av berget. Prøven (T27770:9) er imidlertid datert til middelalderen, og daterer ikke røysa. Trekullet stammer trolig fra senere hendelser, trolig en. lyngbrann.

Tabell 1. ¹⁴C-datering fra Røys 242.

T-nr.	Intrasis ID	Lab.ref.	Kontekst	¹⁴ C-alder BP	Kalibrert alder (2 sigma)	Materiale
T27770:9	453	TRa-12551	Røys 242, lag 264	645 ± 15	95.4% probability 1288AD (37.5%) 1316AD 1355AD (57.9%) 1390AD	Trekull: Kvister fra lyngfamilien.

4.3.2 ¹⁴C-datering av brent bein fra «Røys I» (1999)

Vi vurderte det som hensiktsmessig å gjennomføre en datering av brent bein fra Røys I (jf. kap. 1.2.1), for å få bedre innsikt i gravfeltets interne kronologi. Beina er datert til 1023 – 1154 e.Kr. Karbon 14 i brente bein reflekterer vanligvis karbonet i brenselet som er brukt. (Pers.med. Marie Josée Nadeau, Nasjonallaboratoriet for datering). En forklaring på den sene dateringen kan kanskje dermed være at man her har datert en skogbrann fra 1000-tallet.

Tabell 2. ¹⁴C-datering fra Røys I

T-nr.	Lab.ref.	Kontekst	¹⁴ C-alder BP	Kalibrert alder	Materiale
T22460:11	TRa-13229	Røys I	955 ± 25	68.2% probability 1028AD (19.8%) 1049AD 1085AD (37.2%) 1124AD 1137AD (11.2%) 1150AD 95.4% probability 1023AD (27.4%) 1059AD 1065AD (68.0%) 1154AD	Brent bein

5 Resultater

5.1 Røys ID 201 (Askeladden ID 219336)

Røys 201 målte 6,5 x 4,7 m og var orientert ca. øst-vest. Den var lav, relativt skrinnet og anlagt rett på berget. Den var bygget opp av ett til tre lag av kuppelstein av varierende størrelse, og flere steder var det åpninger rett ned på berget mellom steinene.

Ved midten av røysa lå et øst-vest orientert, funntomt, kammer med indre mål på ca. 125 x 60 cm. Det var ca. 30 cm dypt. Kammeret var konstruert av større kuppelsteiner og tilpasset en grunn fordypning i berget. I kammeret, samt oppå og inntil dets vegger, lå mindre steiner som trolig har blitt redeponert etter plyndring av røysa. Utenfor kammeret fantes en steinkjede som buet seg fra røysas nordre ytterkant mot øst og sør, og inn i røysa før den så ut til å ende nært kammerets østre ende.

To gjenstandsfunn ble gjort utenfor kammeret: En krampe av jern ble funnet inntil kammerets vestre ende, mens tre keramikkskår fra et spannformet kar ble funnet like utenfor kammerets østre ende. Keramikken kommer trolig fra det plyndrede kammeret, og daterer anlegget til folkevandringstid (400 – 575 e.Kr.) Det ble ikke funnet levninger av dyr eller menneske.

5.2 Røys ID 242 (Askeladden ID 219337)

Røys 242 forelå som flere spredte samlinger stein liggende på toppen, og inntil siden, av en mindre bergknaus. Steinsamlingene bestod generelt av ett enkelt lag stein (røysas skrinne karakter kan trolig til dels skyldes steinplukking i nyere tid).

Anleggets sikre utbredelse besto av to konvergerende belter av små steiner som lå på og nært toppen av knausen. Kanskje dreier det som restene av to konsentriske steinsirkler. Alle gjenstandsfunn ble gjort blant steinene i disse beltene. Denne tolkningen gir anlegget en diameter på ca. 4,5 - 5 m.

Funnene inkluderer fire fragmenter av en korsformet spenne og en pinsett av kobberlegering. Funnene dateres til folkevandringstid (400 – 575 e.Kr.). Det ble ikke funnet levninger av dyr eller menneske.

5.3 Samlet vurdering av gravfeltet

Den sene datering fra Røys I (1000-/1100-tallet) og usikkerheten knyttet til prøvens pålitelighet (jf. kap. 4.3.2), samt fraværet av dateringer fra røys III (jf. kap.1.2.1), gjør det vanskelig å trekke endelige konklusjoner om gravfeltets kronologi. Funn av skår av et spannformet leirkar i Røys 201 og en korsformet spenne i Røys 242 daterer imidlertid disse

røysene til folkevandringstiden, og taler tydelig for at vi her har et gravfelt fra denne perioden av eldre jernalder.

6 Litteratur

Bronk Ramsey, C. (2009). *Bayesian analysis of radiocarbon dates*. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

Johansen, T. 2016: *Katalogisering i MUSITs gjenstandsdatabase, NTNU Vitenskapsmuseet. Rev. for VM 20.05.2016. Ver. 1.9*

Sauvage, R. 2017: *Prosjektplan for arkeologisk utgravning. Søknad om dispensasjon fra kulturminneloven § 8.4. Purkholmen industriområde*. NTNU Vitenskapsmuseet.

Stomsvik, K.H. 2000: *Arkeologisk rapport. Gravrøyser. Ottersøy. Nærøy kommune*. NTNU Vitenskapsmuseet. Upublisert rapport i NTNU Vitenskapsmuseets topografiske arkiv.

7 Vedlegg

Vedlegg 1 Fotolister

Vedlegg 2 Oversiktskart

Vedlegg 3 Katalogtekst

3.1 Røys 201

3.2 Røys 242

Vedlegg 1. Fotolister

Fotoliste røys ID 201

Filnavn	Motiv	Strukturnr/ objektnr	Sett mot	Fotograf	Opptaksdato
Da_62334_001.tif	Røys ID 201 før skogrydding.	201	SØ	Eivind M. F. Krag	08.08.2017
Da_62334_002.tif	Røys ID 201 etter skogrydding. Maskin og mannskap står like bak røysa.	201	V	Eivind M. F. Krag	09.08.2017
Da_62334_003.tif	Røys ID 201 etter skogrydding.	201	S	Eivind M. F. Krag	09.08.2017
Da_62334_004.tif	Arbeidsbilde. Røys ID 201 under framrensing.	201	SØ	Eivind M. F. Krag	14.08.2017
Da_62334_005.tif	Arbeidsbilde. Fjerning av torv under veggsteinene til kista i røys ID 201	201	SØ	Eivind M. F. Krag	22.08.2017
Da_62334_006.tif	Ferdig gravd røys 201	201	SØ	Eivind M. F. Krag	24.08.2017
Da_62334_007.tif	Ferdig gravd røys 201	201	NV	Eivind M. F. Krag	24.08.2017
Da_62334_008.tif	Oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	S	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_009.tif	Oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	Ø	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_010.tif	Oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	N	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_011.tif	Oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	V	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_012.tif	Situasjons-/oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset.	201	NV	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_013.tif	Situasjons-/oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset.	201	V	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_014.tif	Situasjons-/oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset.	201	NØ	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_015.tif	Situasjons-/oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset.	201	Ø	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_016.tif	Situasjons-/oversiktsbilde av røys ID 201 ferdig framrenset.	201	N	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_017.tif	Arbeidsbilde. Frode, Ole og Raymond fjerner utraste steiner på nordsiden av røys ID 201.	201	NØ	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_018.tif	Arbeidsbilde. Stein plukkes av sørlige halvdel av røys ID 201.	201	SØ	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_019.tif	Oversiktsbilde. Steiner er plukket av fra sørlige halvdel av røysa. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	V	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_020.tif	Oversiktsbilde. Steiner er plukket av fra sørlige halvdel av røysa. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	N	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_021.tif	Oversiktsbilde. Steiner er plukket av fra sørlige halvdel av røysa. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	V	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_022.tif	Oversiktsbilde. Steiner er plukket av fra sørlige halvdel av røysa. (Feil aksesjosnr. på tavla).	201	S	Eivind M. F. Krag	16.08.2017
Da_62334_023.tif	Oversiktsbilde Røys ID 201, med kjernerøysa blottlagt.	201	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_024.tif	Oversiktsbilde Røys ID 201, med kjernerøysa blottlagt.	201	N	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_025.tif	Oversiktsbilde Røys ID 201, med kjernerøysa blottlagt.	201	V	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_026.tif	Oversiktsbilde Røys ID 201, med kjernerøysa blottlagt.	201	S	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_027.tif	Arbeidsbilde. Kjernerøys (ID 329) plukkes ned.	201, 329	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_028.tif	Arbeidsbilde. Kjernerøys (ID 329) plukkes ned.	201, 329	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_029.tif	Arbeidsbilde. Kjernerøys (ID 329) plukkes ned.	201, 329	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_030.tif	Steinkista i kjernerøysa synlig, men ikke tømt.	201, 329	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017

Da_62334_031.tif	Arbeidsbilde. Det renses i og rundt kista.	201, 329, 140	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_032.tif	Kista framrenset.	201, 140	Ø	Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da_62334_033.tif	Kista ferdig utgravd. Nærbilde.	201, 140	N	Eivind M. F. Krag	22.08.2017
Da_62334_034.tif	Kista ferdig utgravd. Oversiktsbilde.	201, 140	N	Eivind M. F. Krag	22.08.2017
Da_62334_035.tif	Kista ferdig utgravd. Oversiktsbilde.	201, 140	Ø	Eivind M. F. Krag	22.08.2017
Da_62334_036.tif	Keramikkskår T27771:1, innside.			Åge Hojem	22.08.2017
Da_62334_037.tif	Keramikkskår T27771:1, utside.			Åge Hojem	22.08.2017
Da_62334_038.tif	Krampe T 27771:2.			Åge Hojem	22.08.2017
Fotogrammetrier	Motiv			Fotograf	Opptaksdato
Da62336	Fotogrammetri av røys ID 201 etter avtorving og rensing.			Eivind M. F. Krag	15.08.2017
Da62337	Fotogrammetri etter en runde med steinplukking. Steinkjede (og delvis kjernerøys) synlig.			Eivind M. F. Krag	17.08.2017
Da62338	Fotogrammetri av røys 201 med kjernerøys avdekket.			Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da62339	Fotogrammetri av røys ID 201 etter avdekking (men ikke tømning) av kista.			Eivind M. F. Krag	21.08.2017
Da62340	Fotogrammetri av røys 201 etter at kista er tømt.			Eivind M. F. Krag	22.08.2017
Da62341	Fotogrammetri etter utgraving av røys 201. Masser i Bergsprekkene er fjernet.			Eivind M. F. Krag	24.08.2017

Fotoliste røys ID 242

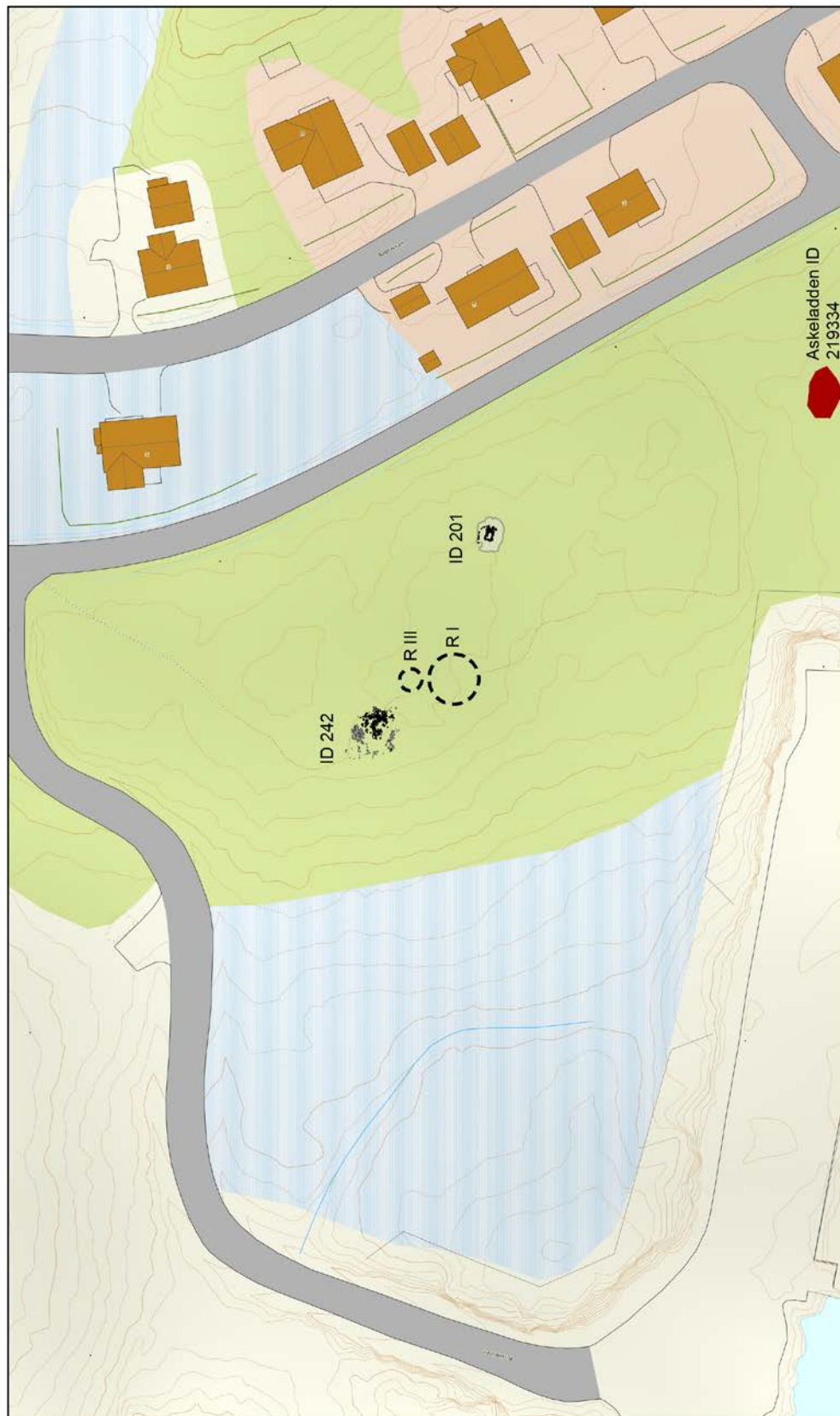
Filnavn	Motiv	Strukturnr/ objektnr	Sett mot	Fotograf	Opptaksdato
Da_62335_001.tif	Røys ID 242 før skogrydding	242	NV	Eivind M. F. Krag	08.08.2017
Da_62335_002.tif	Røys ID 242 etter skogrydding.	242	NV	Eivind M. F. Krag	08.08.2017
Da_62335_003.tif	Røys ID 242 etter skogrydding.	242	S	Eivind M. F. Krag	08.08.2017
Da_62335_004.tif	Arbeidsbilde. Røys 242 avtorves.	242	NØ	Eivind M. F. Krag	08.08.2017
Da_62335_005.tif	Arbeidsbilde. Ole og Frode renser fram røys 242.	242	V	Eivind M. F. Krag	14.08.2017
Da_62335_006.tif	Arbeidsbilde. Ole og Frode renser fram røys 242.	242	SV	Eivind M. F. Krag	14.08.2017
Da_62335_007.tif	Arbeidsbilde. Ole og Frode renser fram røys 242.	242	V	Eivind M. F. Krag	14.08.2017
Da_62335_008.tif	Funnsituasjon før uttak av "preparatet".	242	N	Ole Risbøl	08.08.2017
Da_62335_009.tif	Funnsituasjon før uttak av "preparatet". Funn synlig like nedenfor midten av bildet	242	N	Ole Risbøl	08.08.2017
Da_62335_010.tif	Ferdig gravd røys 242	242	V	Eivind M. F. Krag	24.08.2017
Da_62335_011.tif	Ferdig gravd røys 242	242	SV	Eivind M. F. Krag	24.08.2017
Da_62335_012.tif	Ferdig gravd røys 242	242	NV	Eivind M. F. Krag	24.08.2017
Da_62335_013.tif	Pinsett T27770:1, detalj			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_014.tif	Pinsett T27770:1, fra siden			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_015.tif	Pinsett T27770:1, ovenfra			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_016.tif	Pinsett T27770:1, nedenfra			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_017.tif	Pinsett T27770:1			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_018.tif	Fragmenter fra korsformet spenne sammenstilt (T27770:2-5)			Åge Hojem	04.10.2018

Da_62335_019.tif	Fragmenter fra korsformet spenne sammenstilt (T27770:2-5)			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_020.tif	Fragmenter fra korsformet spenne sammenstilt (T27770:2-5)			Åge Hojem	04.10.2018
Da_62335_021.tif	Oversiktsbilde av ferdig framrenset røys ID 242	242	N	Eivind M. F. Krag	17.08.2017
Da_62335_022.tif	Oversiktsbilde av ferdig framrenset røys ID 242	242	V	Eivind M. F. Krag	17.08.2017
Da_62335_023.tif	Oversiktsbilde av ferdig framrenset røys ID 242	242	SV	Eivind M. F. Krag	17.08.2017
Fotogrammetrier	Motiv			Fotograf	Opptaksdato
Da62342	Fotogrammetri av røys 242 etter avdekking og rensing.			Eivind M. F. Krag	17.08.2017
Da62343	Fotogrammetri av røys 242 ved endt undersøkelse.			Eivind M. F. Krag	24.08.2017

Fotoliste felles

Fotogrammetrier	Motiv	Fotograf	Opptaksdato
Da62344	Fotogrammetri over området rundt røyser 201 og 242. Bildene er tatt med drone.	Raymond Sauvage	16.08.2017

Vedlegg 2. Kart

N
07.11.2018

Kart over lokaliteten

0 80 160
Meter

Vedlegg 3.1. Katalogtekst Røys 201, T27771

T27771/1-2

Gravfunn fra yngre romertid/folkevandringstid fra PURKHOLMEN, OTTERSØY MIDTRE av OTTERSØY (2/5), NÆRØY K., TRØNDELAG.

1) **Leirkar** (spannformet leirkar) av keramikk. *Gjenstandsdeler*: buk. *Antall fragmenter*: 3

Tre bukskår, trolig fra spannformet leirkar. To av skårene passer sammen. Yttersiden er forvitret, innsiden er delvis bevart. Karet er hovedsakelig magret med kleber, med det finnes også innslag av asbest. Høy magringsgrad.

Fnr: 416.

Mål: Stm. på 2,8, 3,0 og 3,6 cm.

Struktur: 201 Funnet på berget utenfor, men inntil kammerets Ø vegg.

2) **Krampe** av jern. *Antall fragmenter*: 1

Sannsynlig krampe av jern. Sterkt korrodert.

Fnr: 451.

Mål: Stm: 3,0 cm.

Struktur: 201 Funnet i toppen av massene i en bergsprekk utenfor, men inntil, kammerets V vegg.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning. Prosjektleder: Raymond Sauvage. Feltleder: Eivind Magnus Færøy Krag. Arkeologisk undersøkelse av gravrøys i forbindelse endring av reguleringsplan for Purkholmen industriområde på Ottersøy i Nærøy kommune, Nord-Trøndelag. Røysa var anlagt på berg, bestod generelt av ett til tre lag stein og var 6,5 m lang og 4,7 m bred (orientert vest-øst). Flere steder i røysa lå berget i dagen. I sentrum fantes et øst-vest-orientert kammer med vegger dannet av større, flatt nedlagte, steiner (indre mål ca. 1,2 x 0,6 m). Ingen funn ble gjort i kammeret. Øst og nord for kammeret, til dels innenfor røysas ytterkant, løp en usammenhengende steinkjede som nesten dannet en halv sirkel. Like utenfor kammerets østre vegg ble det funnet tre keramikkskår, trolig fra et spannformet leirkar. Funnet gir røysa en sannsynlig datering til siste halvdel av yngre romertid eller folkevandringstiden. Røysa var del av et gravfelt bestående av fire røyser. Utgravningen omfattet også ytterligere en av disse (T27770). De to andre røysene ble undersøkt i 1999 (T22460).

Kartreferanse/-koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7194990,322, Ø: 608314,622.

LokalitetsID: 219336.

Innberetning/litteratur:

Krag, E.M.F og Sauvage, R., 2018, *Arkeologisk utgravning av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag*.

Arkeologisk rapport 2018. NTNU Vitenskapsmuseet

Funnet av: Eivind Magnus Færøy Krag.

Funnår: 2017.

Katalogisert av: Eivind Magnus Færøy Krag.

Vedlegg 3.2. Katalogtekst Røys 242, T27770

T27770/1-9

Gravfunn fra **folkevandringstid** fra PURKHOLMEN, OTTERSØY MIDTRE av OTTERSØY (2/5), NÆRØY K., TRØNDELAG.

1) **Pinsett** av kobberlegering.

Pinsett av kobberlegering. Liten bøyle. Armene ekspanderer jevnt mot bittet. Tre sett med parvise tverrstreker synes på øvre tredjedel av armene. Nedenfor dette og helt ned mot bittet synes minst syv punktsirkler av noe varierende størrelse på hver arm. Pinsetten er sterkt korrodert. Bitt og bøyle er noe skadet.

Fnr: 200.

Mål: L: 7,9 cm. Stb: 0,7 cm.

Strukturnr: 242

2) **Spenne** (korsformet spenne) av kobberlegering. *Gjenstandsdel:* Fot.

Fot fra korsformet spenne i kobberlegering, kanskje forsølvet. Sterkt korrodert. Høre trolig sammen med u.nr. 3 - 5. Har form av smalt dyrehode med utpregete framoverrettede nesebor ved bunnen og ett utstikkende øre/øye bevart ved midten av foten hvor den også er på sitt bredeste. Derfra jevnt avsmalnende mot bunnen og mot bruddpunktet i toppen. Foten er enkelt profilert, kraftigst mellom øre og nese, mens den avflates noe mot toppen. Ved bruddpunkt synes minst enn tverrstrek. Rester av nåleskjede langs hele baksiden. Arr ved manglede øre og skader på begge nesebor. Foten utgjør trolig sammen med T27770:2-4 restene av en fragmentert korsformet spenne. Spennen har hatt jevn bredde mellom fot og bøyle.

Fnr: 328.

Mål: L: 2,8 cm. B: 0,5 cm.

Strukturnr: 242

3) **Spenne** (korsformet spenne) av kobberlegering. *Gjenstandsdel:* Bøyle.

Bøyle til korsformet spenne i kobberlegering, kanskje forsølvet. Høre trolig sammen med u.nr. 2, 4 og 5. Profilert, smal og jevnbred, bøyle med trekantet tverrsnitt. Buen har et avflatet parti, dekorert med tverrstreker, mot overgang til fot.

Fnr: 327.

Mål: L: 2,0 cm. B: 0,5 cm.

Strukturnr: 242

4) **Spenne** (korsformet spenne) av kobberlegering. *Gjenstandsdel:* spiralrull.

Fragment av spiralrull til korsformet spenne av kobberlegering, kanskje forsølvet. Brutt i en ende. Kraftig korrodert. Hører trolig sammen med u.nr. 2, 3 og 5.

Fnr: 327.

Mål: L: 1,3 cm.

Strukturnr: 242

5) **Spenne** (korsformet spenne) av kobberlegering. *Gjenstandsdel:* fragment.

Lite fragment av kobberlegering, kanskje forsølvet. Trolig fra spiralrull fra korsformet spenne. Kraftig korrodert. Hører trolig sammen med u.nr. 2-4.

Fnr: 328.
Mål: L: 1,0 cm.
Strukturnr: 242

6) **Fragment** av jern.
Ubestemmelig jernfragment. Sterkt korrodert.
Fnr: 237.
Mål: L: 3,5 cm.
Strukturnr: 242

7) **Bryne** av bergart. *Gjenstandsdel:* Fragment.
Fragment av bergart med en slipt overflate. Trolig bryne. Den smaleste siden er slipt, motsatt side har naturlig overflate. Bruddflate på øvrige sider.
Fnr: 326.
Mål: Stl: 8,0 cm. *Stb:* 1,2 cm. *Stt:* 2,6 cm.
Strukturnr: 242

8) **Fragment** av jern.
Ubestemmelig jernfragment. Sterkt korrodert.
Fnr: 263.
Mål: L: 2,8 cm.
Strukturnr: 242

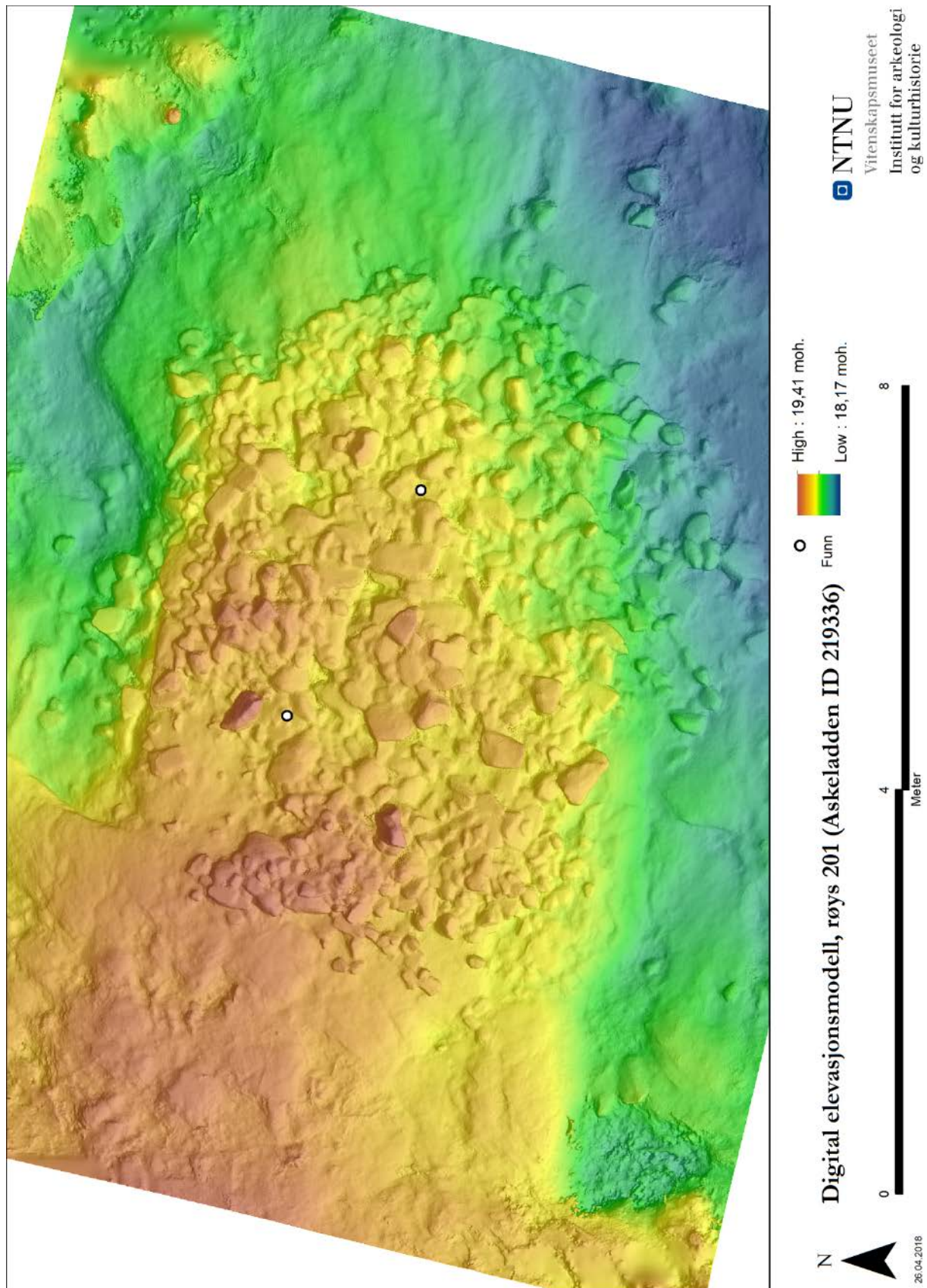
9) **Prøve** (trekullprøve) av trekull.
14C-datering av trekull fra kvister av lyng. 645 ± 15 BP, cal: 68.2% probability: 1295AD (22.3%) 1305AD, 1364AD (45.9%) 1384AD. 95.4% probability: 1288AD (37.5%) 1316AD, 1355AD (57.9%) 1390AD. Prøven er hentet fra usikker kontekst og daterer ikke røysa.
Fnr: 453.
Strukturnr: 242 Innsamlet fra masser på toppen av berget mellom steinene i røysa.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning. Prosjektleder: Raymond Sauvage.
Feltleder: Eivind Magnus Færøy Krag. Arkeologisk undersøkelse av gravrøys i forbindelse endring av reguleringsplan for Purkholmen industriområde på Ottersøy i Nærøy kommune, Nord-Trøndelag. Røysa framstod etter avtorving som to konsentriske (evt. sammenløpende) sirkler/belter av et enkelt lag stein, liggende på toppen av en mindre bergformasjon, og spredte steiner med andre mindre konsentrasjoner nedenfor og rundt denne. Røysa var minst 4,5 m i diameter, kanskje opp mot 8 m (avhengig av tolkning). Alle funn ble gjort blant steinene i de to steinbeltene. Funnene daterer gravlegging til folkevandringstid. Røysa var del av et gravfelt besående av fire røysar. Utgravningen omfattet også ytterligere en av disse (T27771). De to andre røysene ble undersøkt i 1999 (T22460).

Kartreferanse/-koordinater: *Projeksjon:* EU89-UTM; *Sone* 32, *N:* 7195011,49, *Ø:* 608277,586.
LokalitetsID: 219337.
Innberetning/litteratur:

Krag, E.M.F. & Sauvage, R., 2018, *Arkeologisk utgravning av to gravrøyser ved Purkholmen industriområde på Ottersøy, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag*. Arkeologisk rapport. NTNU Vitenskapsmuseet
Funnet av: Eivind Magnus Færøy Krag.
Funnår: 2017.
Katalogisert av: Eivind Magnus Færøy Krag.

Vedlegg 4. Ortomosaikker og digitale elevasjonsmodeller.

26.04.2018

Ortomosaikk, røys 201 (Askeladden ID 219336)

●
Funn

Vitenskapsmuseet
Institutt for arkeologi
og kulturhistorie

26.04.2018

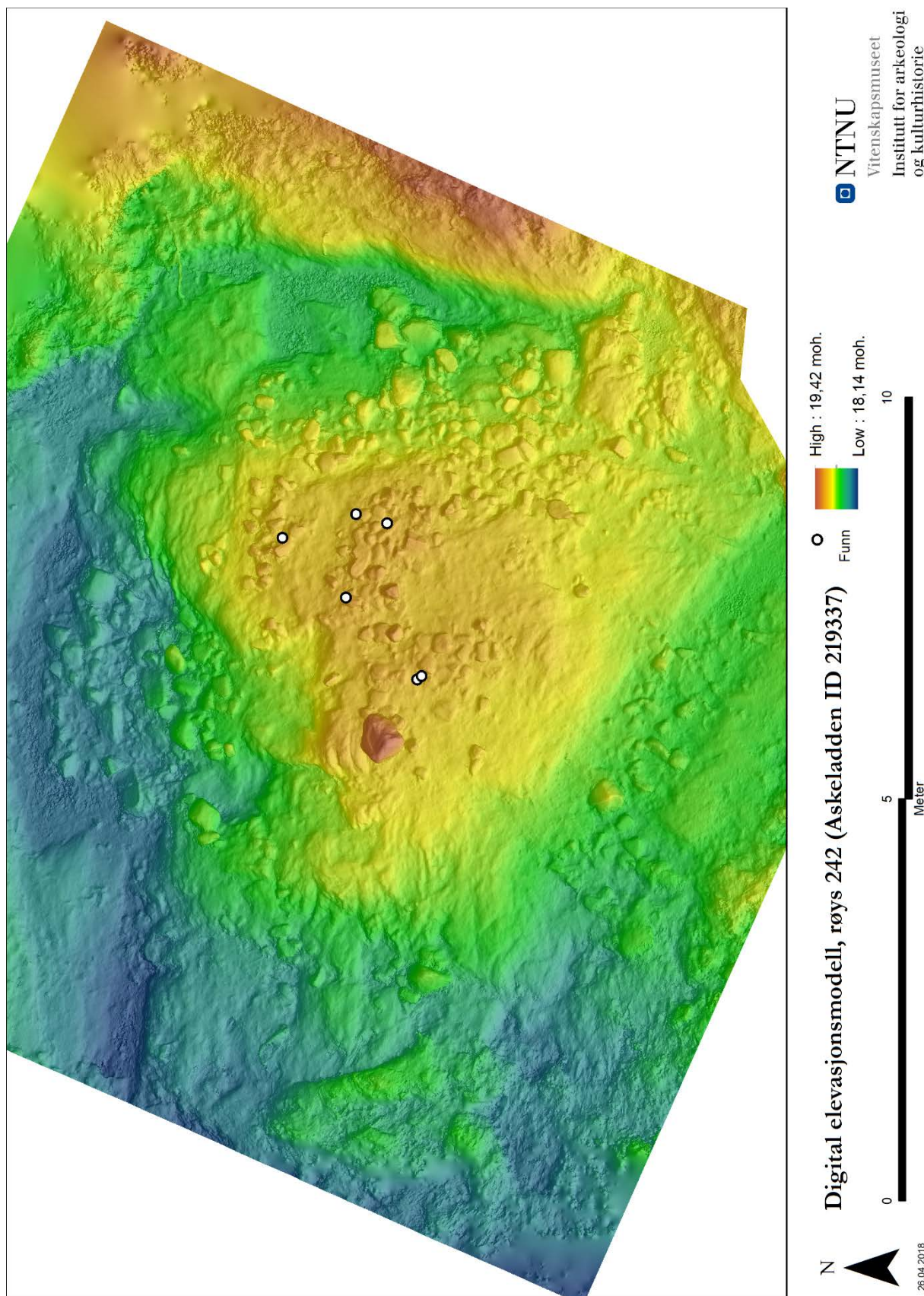
Ortomosaikk, røys 201 med kammer (Askeladden ID 219336)

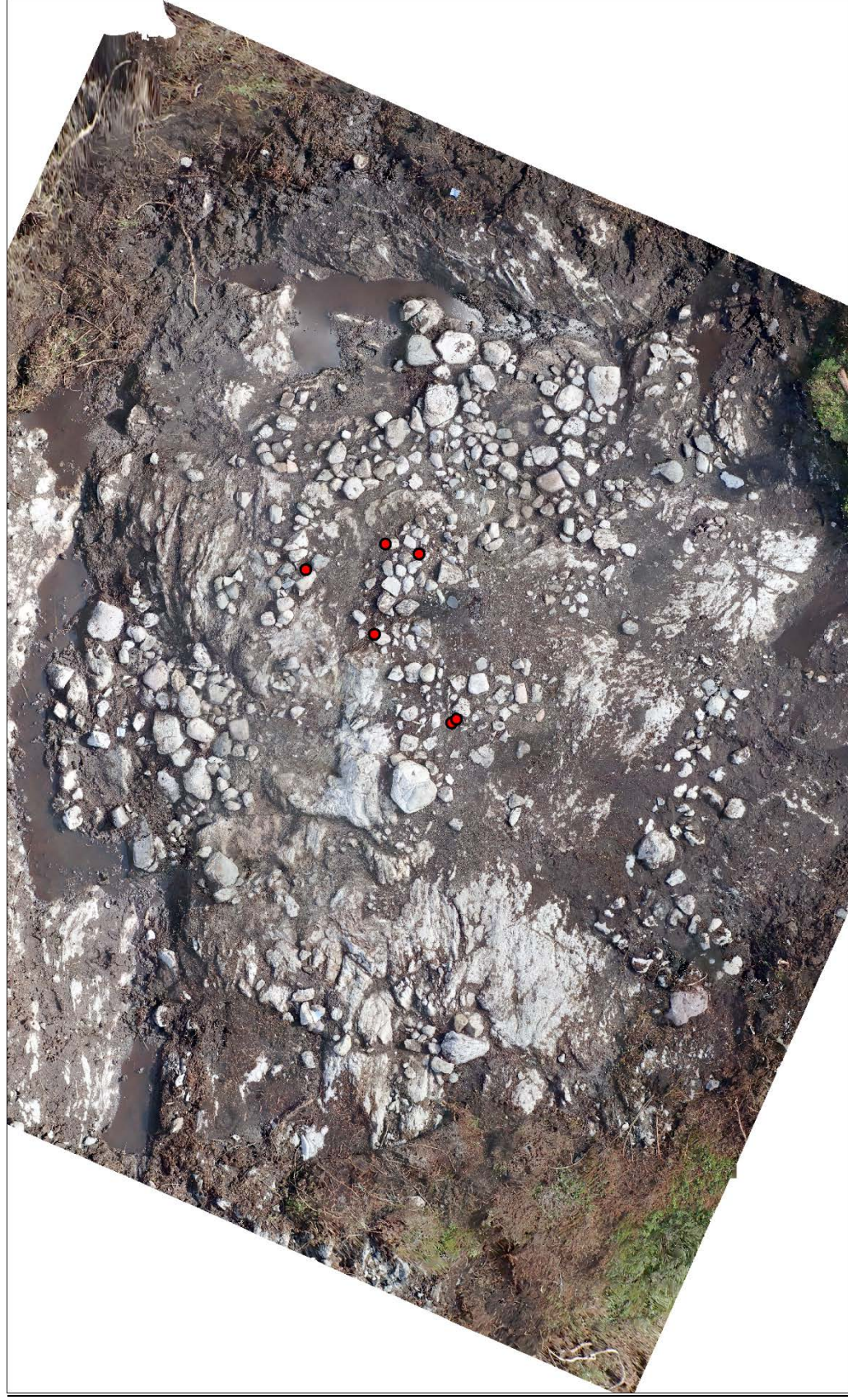

Funnt

Vitenskapsmuseet
Institutt for arkeologi
og kulturhistorie

Ortomosaikk, røys 242 (Askeladden ID 219337)

NTNU Vitenskapsmuseet er en enhet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

NTNU Vitenskapsmuseet skal utvikle og formidle kunnskap om natur, kultur og vitenskap. Museet skal sikre og forvalte de vitenskapelige samlingene og aktivisere dem gjennom forskning, formidling og undervisning.

Seksjon for arkeologi og kulturhistorie har forvaltningsansvar for automatisk fredete kulturminner og skipsfunn i Nordmøre, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, nordlige Romsdal og Nordland til og med Rana. Seksjonen foretar arkeologiske undersøkelser på kulturminner over og under vann, i henhold til kulturminneloven.

ISBN 978-82-8322-163-3

ISSN 2387-3965

© NTNU Vitenskapsmuseet

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

www.ntnu.no/vitenskapsmuseet